

Timo Nikander

Muuttoliike 1975-82

HELSINKI 1985

Tilastokeskus
Statistikcentralen
Central Statistical Office of Finland

Timo Nikander

Muuttoliike 1975-82

**Tilastokeskus
Statistikcentralen
Central Statistical Office of Finland**

HELSINKI 1985

ALKUSANAT

Selvityksen tarkoituksena on antaa lukijalle kuva muuttoliikkeen kehityksestä viime vuosikymmenen jälkipuoliskolla ja tämän vuosikymmenen alkuvuosina. Tarkasteluun on otettu maassamuutto (kuntien ja läänien välinen muutto sekä kunnassamuutto) ja siirtolaisuus, jossa erityisesti on tarkasteltu Suomen ja Ruotsin välistä muuttoa. Selvityksessä on tarkasteltu muuton suuntautumista, muuttoreittejä sekä muuttajien ikä- ja sukupuolirakennetta.

Tutkimusaineisto perustuu pääosin Tilastokeskuksen aluetietokannan tietoihin muuttaneista alueittain iän ja sukupuolen mukaan muuttotyypeittäin. Työn yhteydessä on muodostunut suhteellisen laaja taulukkoaineisto, jota tämän raportin yhteydessä ei kuitenkaan katsottu voitavan julkaista. Julkaisemattomista tiedoista on luettelo tämän julkaisun lopussa ja tietoja voi tarvittaessa saada Tilastokeskuksen väestöselvitysyksiköstä valokopioina.

Selvitystyön on suorittanut tilastonlaatija Timo Nikander, joka on myös laatinut oheisen raportin. Työtä on ohjannut suunnittelija Hannu Hämäläinen ja julkaisun on taittanut tilastonlaatija Mirja Kivistö.

Helsingissä, Tilastokeskuksessa, huhtikuussa 1985

Olavi E. Niitamo

Mauri Nieminen

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	6
I Maassamuutto	7
1. Kuntien välinen muuttoliike	7
1.1. Kaupungistuminen	7
1.2. Maassamuuton syyt ja muuton suunta	9
2. Maassamuuttoalttiudet sukupuolen ja iän mukaan	11
3. Kunnassamuutto	12
II Maassamuutto lääneittäin	14
4. Maassamuuton päävirrat	14
4.1. Läänien välinen muuttoliike	21
4.2. Läänien väliset lähtömuuttoalttiudet	22
4.2.1. Läänin sisäiset kuntien välisen muuton lähtömuuttoalttiudet	23
4.2.2. Läänittäiset lähtömuuttoalttiudet iän ja sukupuolen mukaan	23
4.3. Maassamuuton nettomuutto lääneittäin iän ja sukupuolen mukaan	24
III Siirtolaisuus vuosina 1975-1982	25
5. Siirtolaisuuden kehitys	25
5.1. Maassamuuttoalttiudet sukupuolen ja iän mukaan	27
5.2. Maassamuuton suunnat	28
6. Siirtolaisuus lääneittäin vuosina 1975-1982	29
6.1. Maassamuutto lääneittäin	29
6.2. Läänittäiset maassamuuttoalttiudet iän ja sukupuolen mukaan	30
6.3. Maahanmuutto lääneittäin sukupuolen ja iän mukaan	31
6.4. Nettosiirtolaisuus lääneittäin vuosina 1975-82	32
7. Suomen ja Ruotsin välinen muuttoliike	33
7.1. Ruotsissa oleskeltu aika, paluumuuton syyt ja palanneiden koulutusaste	35
7.2. Muuttoalttiudet sukupuolen ja iän mukaan	36
7.3. Suomen ja Ruotsin välinen muuttoliike lääneittäin	38
7.4. Lähtömuuttoalttiudet Ruotsiin lääneittäin	39
IV Yhteenveto	40

TEKSTITÄULUKOT

1. Maassamuuttaneiden ikärakenne sukupuolen mukaan 1975-82, % .	8
2. Tärkein muuton syy muuton suunnan mukaan, %	10
3. Kunnassamuutto lääneittäin sukupuolen mukaan 1975-82	13
4. Lähtömuutto toisiin lääneihin lääneittäin keskimäärin vuodessa 1975-82, %	15
5. Tulomuutto toisista lääneistä lääneittäin keskimäärin vuodessa 1975-82, %	15
6. Läänin muuttovoiton tai -tappion osuus läänin väkiluvusta 1975-82, %	21
7. Läänien väliset lähtömuuttoalttiudet 1975-82, o/oo	22
8. Läänin sisäiset kuntien välisen muuton lähtömuuttoalttiudet 1975-82, o/oo	23
9. Maassamuuton nettomuutto lääneittäin 1000 henkeä kohti 1975-82	25
10. Maahanmuutto lääneittäin 1975-82, %	31
11. Maassamuuton nettomuutto ja koko nettomuutto lääneittäin 1975-82	32
12. Ruotsista muuttaneet Suomen kansalaiset Ruotsissa oloajan mukaan 1975-82, %	35
13. Muuttoalttiudet Suomesta Ruotsiin lääneittäin 1975-82, o/oo	40

KUVIOT

1. Maassamuutto sukupuolen mukaan 1975-82	9
2. Maassamuuttoalttiudet sukupuolen ja iän mukaan 1975 ja 1982, o/oo	12
3. Läänien välinen nettomuutto lääneittäin 1975-79 keskimäärin vuodessa	16
4. Läänien välinen nettomuutto lääneittäin 1980-83 keskimäärin vuodessa	17
5. Maasta- ja maahanmuutto sekä nettosiirtolaisuus 1975-82 ...	26
6. Maasta- ja maahanmuutto sukupuolen mukaan 1975-82	26
7. Maastamuuttoalttiudet sukupuolen ja iän mukaan 1977 ja 1982, o/oo	27
8. Maastamuuton suuntautuminen 1975-83, %	28
9. Suomen ja Ruotsin välinen muuttoliike 1975-83	33
10. Pohjoismaihin muuttaneet koulutusasteen mukaan 1975-82, % .	34
11. Muuttoalttiudet Suomesta Ruotsiin iän mukaan 1978 ja 1982, o/oo	37
12. Muuttoalttiudet Ruotsista Suomeen iän mukaan 1978 ja 1982, o/oo	39

LIITTEET

1. Luettelo julkaisemattomista taulukoista	42
--	----

Valokuva: Timo Nikander

Johdanto

Tämä selvitys liittyy lääneittäisten väestöennusteiden kehittämiseen. Selvityksessä tarkastellaan maassamuuton ja siirtolaisuuden kehitystä vuosina 1975-82. Maassamuutolla tarkoitetaan maan rajojen sisäpuolella tapahtuvaa muuttoliikettä ja siirtolaisuudella maan rajan ylittävää muuttoliikettä. Maassamuuttoa on siis kuntien välinen muutto eli asuinkunnan pysyvä vaihtaminen sekä kunnassamuutto, joka tarkoittaa asuinpaikan vaihdosta tietyn kunnan alueella.

Maassamuutto on jaettu tarpeen mukaan kuntien väliseksi, kuntien sisäiseksi tai läänien väliseksi muuttoliikkeeksi. Vuosina 1975-82 kuntien välillä muutti 180000-239000 henkeä vuosittain. Kunnassamuuttoja oli edellä mainitulla aikavälillä 380000-400000 ja läänistä toiseen muutti 71000-99000 henkeä vuosittain. Siirtolaisuutta tarkastellaan koko maan lisäksi myös lääneittäin ja erikseen tutkitaan Suomen ja Ruotsin välisen muuttoliikkeen kehitystä. Suomesta muutti tarkasteluvälillä 7000-18000 henkeä vuosittain ja Suomeen muutti vuosittain 7000-16000 henkeä. Siirtolaisuuden nettomuuton vaihteluväli oli -11000:sta 7000:een.

Selvityksen pääpaino on muuttoliikkeen kehityksen kuvaamisessa yllä mainitulla aikavälillä. Käytettävät tiedot on kerätty tilastokeskuksen aluetietokannasta sekä Suomen ja Ruotsin virallisen tilaston julkaisuista. Niiden avulla pyritään selvittämään muuttaneiden määrän, muuttovirtojen suuntien, ikäryhmittäisten muuttoalttiuksien ja muuttaneiden rakenteen kehitystä.

I Maassamuutto

1. Kuntien välinen muuttoliike

1970-luvun alkupuoli oli vilkkaan maassamuuton aikaa. Muuttajien määrä oli suurimmillaan vuonna 1974 noin 276000. Kuviossa 1 on esitetty kuntien välisen muuttoliikkeen määrällinen kehitys sukupuolen mukaan vuosina 1975-82. Vuoden 1975 aikana muuttajien määrä oli jo pienentynyt edellisestä vuodesta 13 %. Tarkasteluperiodin alku osuu siis vähenevän muuttoliikkeen vaiheeseen.

Vuodesta 1975 vuoteen 1978 muuttajien määrä väheni 25 %. Kahtena seuraavana vuotena muuttajien määrä hieman kohosi mutta väheni uudelleen vuodesta 1981. Vuonna 1982 muuttajien määrä oli 190000. Vuoden 1983 aikana muuttajien määrä kasvoi hieman eli se oli 196000.

Mies- ja naismuuttajien määrällinen kehitys oli samanlainen kuin kaikkien maassamuuttaneiden. Naiset muuttavat hieman useammin kuin miehet. Vuosittain muutti kunnasta toiseen keskimäärin 105 naista 100 miestä kohden.

Taulukossa 1 on esitetty maassamuuttaneiden ikärakenne sukupuolen mukaan vuosina 1975-82. Taulukosta havaitaan, että maassamuuttaneista 30-44-vuotiaiden suhteelliset osuudet ovat hieman suurentuneet ja 15-29-vuotiaiden hieman pienentyneet. Miehet muuttivat hieman vanhempina kuin naiset.

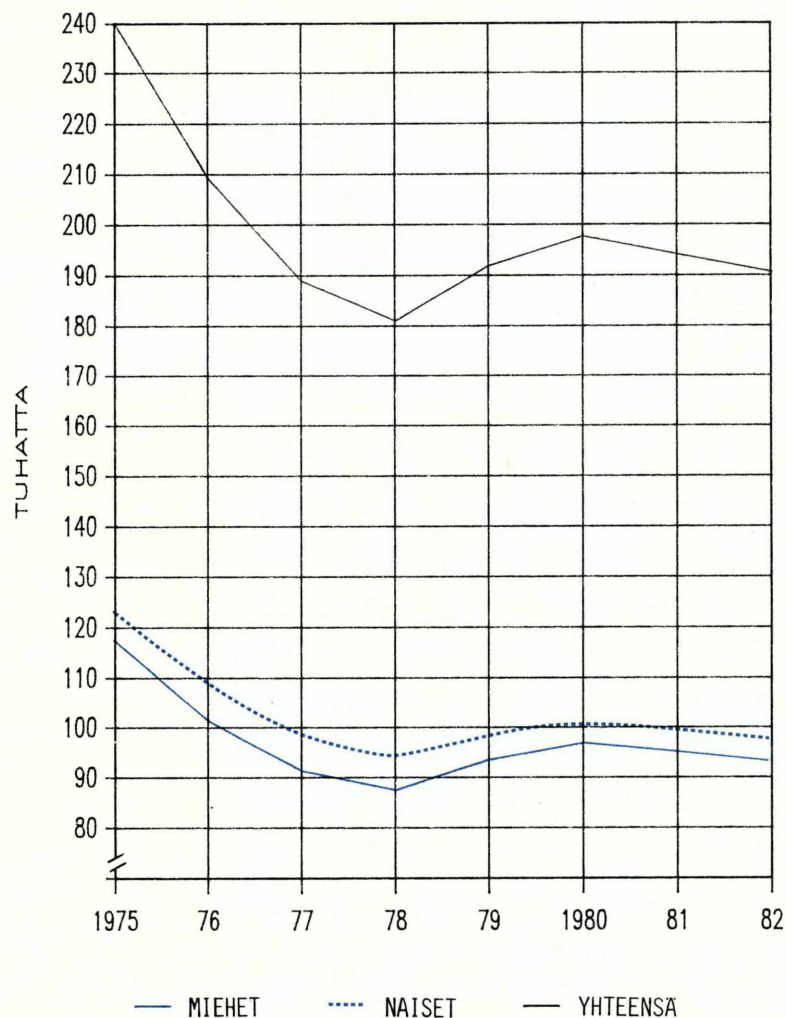
Maassamuuttaneiden määrän vähenemiseen liittyy asuinkuntansa ulkopuolella työssäkäyvien määrän (ns. sukkuloinnin) voimakas kasvu. Kun vuonna 1960 sukkuloivien määrä oli 209000, niin vuonna 1970 se oli noussut 379000:een. 1970-luvun aikana sukkuloivien määrä yhä nousi ja vuonna 1980 heitä oli jo 515000. Kehittyneet liikenneyhteydet mahdollistavat pitkätkin työmatkat.

1.1. Kaupungistuminen

Vuonna 1975 kuntien määrä oli 477, joista kaupunkeja oli 63 ja kauppaloita 22. Vuonna 1982 kuntien määrä oli vähentynyt 461:een, joista kaupunkeja oli 84. Vuonna 1960 kaupungeissa ja kauppaloissa asui 38 % väestöstä. Vuonna 1970 vastaava luku oli 51 ja vuonna 1975 se oli 59. Vuonna 1982 kaupungeissa asui 60 % väestöstä. Muutos johtuu suurimmaksi osaksi kuntaliitoksista ja maalauskuntien muuttumisesta kaupungeiksi ja vähemmässä määrin varsinaisesta maalta kaupunkiin muuttamisesta.

1960-luvulla kaupunkien vuotuinen muuttovoitto oli 20000-30000 henkeä. 1970-luvun alkupuolella tapahtui muutos. Kaupunkien muuttovoitto pieneni 4000 henkeen vuoteen 1975 mennessä. Vuosina 1977-78 kaupungit jopa menettivät väestöään, samoin

Kuvio 1. Maassamuutto sukupuolen mukaan 1975-82

1.2.

Maassamuuton syyt ja muuton suunta

Seuraava tarkastelu perustuu Mauri Niemisen tutkimukseen Maassamuuton syyt 1977-78 ja Ismo Söderlingin samasta aineistosta tekemään tutkimukseen Maassamuutto ja muuttovirrat (1). Molemmat tutkimukset perustuvat tilastokeskuksen haastatteluaineistoon vuosilta 1977-78. Haastatteluaineiston perusjoukko, josta otos poimittiin, olivat kunnasta toiseen muuttaneet.

Muuton syistä tärkeimpiä ovat erilaiset työhön liittyvät syyt (44 %) (ks. taulukko 2). Asumiseen liittyvät muuton syyt olivat toiseksi yleisimpiä ja lähes yhtä merkittäviä olivat perhesuhteisiin liittyvät motiivit. Nämä kolme syytä käsittivät 84 % kaikista muuton syistä. Muiden syiden osuus oli vähäinen, kunkin korkeintaan 5 %.

(1) Mauri Nieminen, 1982: Maassamuuton syyt 1977-78. Tutkimuksia n:o 82. Tilastokeskus, Helsinki.
 Ismo Söderling, 1983: Maassamuutto ja muuttovirrat. Vuosina 1977-82 muuttaneiden elinolosuhdetutkimus. Siirtolaisuustutkimuksia A 11. Siirtolaisuusinstituutti, Turku.

Taulukko 2. Tärkein muuton syy muuton suunnan mukaan, %

Tärkein muuton syy	-Muuton suunta-				Muutt. yht.
	M/M	M/K	K/M	K/K	
Työ	54	41	32	51	44
Asuminen	19	20	37	18	23
Perhesuhteet	16	19	19	14	17
Opiskelu	0	7	3	7	5
Palvelut,liikenneyht.	2	6	1	1	3
Terveys	2	4	4	3	3
Vaihtelunhalu	3	1	-	2	1
Muu syy	4	2	4	4	4
Yht.	100	100	100	100	100
f	203	455	341	435	1434

Khii testisuure (muuttosuunta)=116.74, $p<0.001$

M/M= maaseudulta maaseudulle M/K= maaseudulta kaupunkiin

K/M= kaupungista maaseudulle K/K= kaupungista kaupunkiin

Söderlingin mukaan muuton syissä oli huomattavaa muuttosuunnittaista vaihtelua (muuttosuuntien jakaumat erosivat toisistaan tilastollisesti erittäin merkitsevästi). Vaikka muuton syyt eivät poikenneet sukupuolen mukaan toisistaan kovinkaan huomattavasti, voitiin muuttovirtojen sisällä havaita selvää muuton syiden valikoitumista sukupuolen mukaan.

Maaseutualueiden välillä muuttaneilla korostuivat työsyöt muuton motiiveina erityisen selvästi (54 %). Muuton syy on yhteydessä sukupuoleen, sillä tässä muuttovirrassa 63 % miehistä oli muuttanut nimenomaan työn vuoksi, naisista vain 48 %. Naiset olivat enemmistönä perhesyiden vuoksi muuttaneissa.

Maaseudulta kaupunkiin muutossa työsyillä oli keskimääräistä vähäisempi merkitys (41 %), mutta tässäkin muuttovirrassa se oli tärkein muuton syy. Maaseudulta kaupunkiin muuttaneiden ikäkeskiarvo on selvästi keskimääräistä korkeampi. Söderlingin mukaan tähän oli syynä se, että terveyssyiden ohella nimenomaan palvelujen ja liikenneyhteyksien vuoksi muuttaneet olivat selvästi vanhempia kuin muissa muuttovirroissa vastaavien syiden takia muuttaneet. Muuton syyn ja sukupuolen välillä ei ole selvää yhteyttä tässä muuttovirrassa.

Kaupungista maaseudulle muuttaneiden ryhmä on ainoa, jossa työ ei ollut tärkein muuttosyy, sillä asumissyiden takia muutti 37 % ja työsyiden 32 %. Sukupuolella ei ole tässäkään muuttovirrassa selvää yhteyttä muuton syyhyn.

Kaupungista toiseen muuttaneiden keskeisimpänä muuton syynä olivat työhön liittyvät tekijät (51 %). Toisin kuin maaseutualueiden välisessä muutossa, jossa työsyyn mukaan muuttaneita

oli myös yli 50 % ja jossa nimenomaan miehet muuttivat selvästi useammin työn vuoksi, kaupunkien välisessä muutossa ei ole samanlaista eroa sukupuolten välillä.

Muuton syissä oli selvästi alueellisia eroja. Itä- ja Pohjois-Suomessa olivat työhön ja Etelä-Suomessa (lähinnä Uudellamaalla) asumiseen liittyvät tekijät merkittävimpiä muuton syitä. Pohjois-Suomessa oli myös muilla kuin työhön, asumiseen ja perhesuhteisiin liittyvillä muuton syillä keskimääräistä enemmän merkitystä. Tulos liittyy Oulun ja Lapin lääneissä lähinnä opiskelu- ja terveyssyistä muuttaneiden hieman vilkkaampaan muuttamiseen kuin muualla Suomessa.

2. Maassamuuttoalttiudet sukupuolen ja iän mukaan

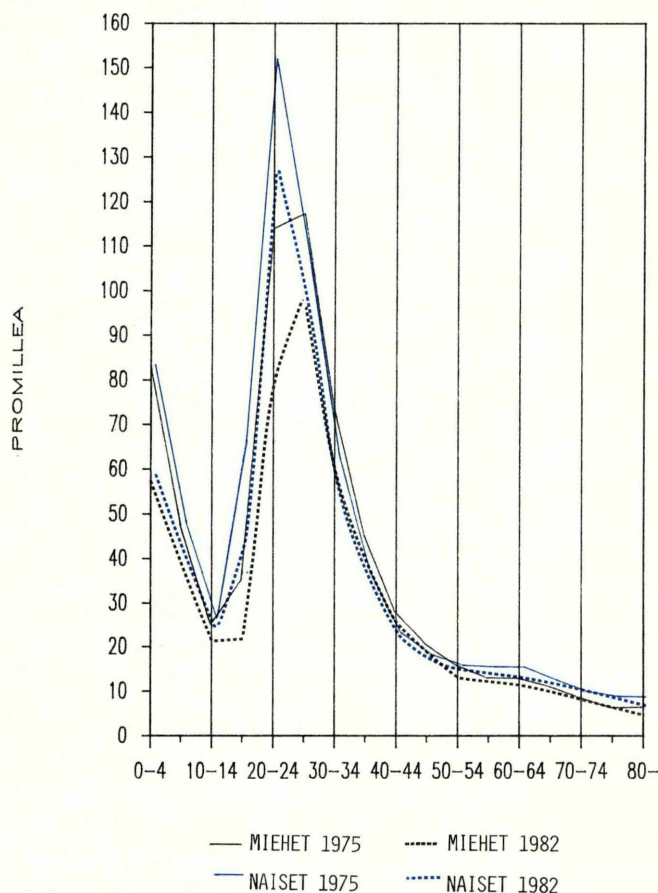
Maassamuuttoa voidaan kuvata myös suhteellisten lukujen avulla. Tässä tarkastellaan maassamuuttoa lähtömuuttoalttiuksien avulla. Lähtömuuttoalttius määritellään alueelta muuttaneiden ja alueen keskiväkiluvun suhteenä, joka useimmiten ilmaistaan promilleina. Lähtömuuttoalttius voidaan laskea vastaavasti myös tietylle ikäryhmälle.

1970-luvulla muuttovilkkkaus oli suurimmillaan 59 henkeä tuhannesta vuonna 1974. Vuoden 1975 aikana muuttoalttius väheni 51 henkeen tuhannesta ja edelleen 38 henkeen tuhannesta vuoteen 1978 mennessä. 1980-luvun alkuvuosiksi se vakiintui noin 40 o/oo:ksi. Molempien sukupuolten muuttoalttiuksien kehitys noudattaa lähes täysin koko maan kehitystä.

Kuviossa 2 on esitetty maassamuuton lähtömuuttoalttiudet sukupuolen ja iän mukaan yhtenä tarkasteluvälin vilkkaan (1975) ja yhtenä vähäisen (1982) muuton vuonna. Molemmilla sukupuolilla muuttoalttiuksien huomattavimmat muutokset tapahtuivat 15-34-vuotiaiden ikäryhmissä. Molemmilla sukupuolilla 20-24-vuotiaiden muuttaneiden määrä pienentyi paljon voimakkaammin kuin muissa ikäryhmissä. Muuttoalttiusluvussa tämä näkyy 20-24-vuotiaiden muuttovilkkauden selvänä pienentymisenä verrattuna muihin ikäryhmiin. Miehillä muuttaneisuuden ikäryhmittäinen huippu näyttää siirtyneen 25-29-vuotiaisiin vuosien 1975 ja 1982 välillä.

Sekä miehillä että naisilla 15-19-vuotiaiden muuttoalttius väheni enemmän kuin 20-24-vuotiaiden eli noin 37 % vuodesta 1975 vuoteen 1982. Samalla aikavälillä 20-24-vuotiaiden miesten muuttoalttiuden taso laski noin 30 %, mutta naisten vain noin 16 %. Myös 25-34-vuotiaiden ikäryhmässä miesten muuttoalttiudet pienentyivät suhteellisesti hieman enemmän kuin naisten yllä mainitulla aikavälillä. Lasten, 0-4- ja 5-9-vuotiaiden, muuttoalttiudet pienentyivät 29 ja 20 %, mikä on luonnollisesti seurausta heidän 20-34-vuotiaiden vanhempiensa muuttovilkkauden vähenemisestä. Muiden ikäryhmien muuttoalttiuksissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Kuvio 2. Maassamuuttoalttiudet sukupuolen ja iän mukaan 1975 ja 1982, o/oo

3. Kunnassamuutto

Kunnassamuutolla tarkoitetaan kiinteistöstä toiseen saman kunnan alueella tapahtuvaa muuttoa. Siihen ei lasketa kuuluvaksi samassa kiinteistössä tapahtuvaa huoneiston vaihtoa.

Kunnassamuutoista on ryhdytty laatimaan tilastoja vuodesta 1975 lähtien. Kunnassamuutto on ollut verraten vilkasta, sillä vuosittain on ollut 380000-400000 muuttajaa. 1980-luvun alussa muuttajien määrä on ollut hieman alle 400000. Jos kuntien väliset ja kunnassamuutot lasketaan yhteen, niin koko maassamuuton vilkkautta vuosina 1975-82 kuvaa se, että vuosittain noin 12 tai 13 henkeä sadasta muuttaa asuinkiinteistöä. Toisin sanoen joka kahdeksas kansalainen muutti.

Lääneittäin tarkasteltuna kunnassamuutot keskittyvät eteläisen Suomen lääneihin. Runsas neljäsosa koko maan kunnassamuutoista tapahtuu Uudenmaan läänissä. Turun ja Porin sekä Hämeen läänien osuudet ovat noin 15 % ja Oulun läänin 10 %. Läänien suhteelliset osuudet kunnassamuutoista ovat pysyneet lähes muuttumattomina vuodesta 1975 alkaen. Kunnassamuuttavien määrä on noussut Uudenmaan ja Oulun lääneissä noin 10 % ja pienentynyt saman verran Turun ja Porin läänissä vuodesta 1975 vuoteen 1982. Naisten suhteellinen osuus muuttajista on ollut hieman suurempi kuin miesten, mutta 1980-luvun alussa ero on kaventunut. Taulukossa 3 on esitetty kunnassamuutot lääneittäin ja sukupuolen mukaan vuosina 1975-82.

Taulukko 3. Kunnassamuutto lääneittäin sukupuolen mukaan 1975-82

Lääni	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Uudenmaan	93338	93171	98045	102238	106408	105392	104673	105666
miehet	43789	44539	47140	49499	51806	51352	51564	51610
naiset	49549	48632	50905	52739	54602	54040	53109	54056
Turun ja Porin	58871	56528	58264	56600	58337	57041	55349	52943
miehet	28054	26913	27908	27099	28129	27644	26928	25662
naiset	30817	29615	30356	29501	30202	29397	28421	27281
Ahvenan- maan	1396	1299	1576	1040	1056	1269	1156	1325
miehet	627	623	753	481	536	596	534	636
naiset	769	666	823	559	520	673	622	699
Hämeen	62984	57219	60011	61526	61245	61035	60930	59730
miehet	29816	27203	28679	29592	29398	29564	29705	29015
naiset	33168	30016	31332	31934	31847	31471	31225	30715
Kymen	27090	25197	27415	28130	28059	27669	26365	26476
miehet	12930	12091	13259	13506	13610	13388	12864	12966
naiset	14160	13106	14156	14624	14449	14281	13501	13510
Mikkelin	15819	14749	14850	14414	15776	14814	14651	15813
miehet	7301	6957	7006	6826	7552	7143	7001	7637
naiset	8518	7792	7844	7588	8224	7671	7650	8176
Pohjois- Karjalan	13998	14260	14460	13273	14301	13453	13476	14861
miehet	6731	6811	6826	6368	6956	6487	6534	7140
naiset	7267	7449	7534	6905	7345	6966	6942	7721
Kuopion	21179	20983	21533	20594	21092	20742	20880	21249
miehet	9831	9802	10133	9726	9962	9892	9945	10189
naiset	11348	11181	11400	10768	11130	10850	10835	11060
Keski- Suomen	18646	18389	18716	18528	18020	18144	19051	18606
miehet	8731	8667	8793	8816	8683	8773	9149	8891
naiset	9915	9722	9922	9712	9337	9371	9902	9715
Vaasan	24768	23525	26107	26703	27479	27617	28691	27710
miehet	11699	11205	12415	12690	13085	13267	13710	13321
naiset	13069	12320	13692	14013	14394	14350	14981	14389
Oulun	32213	34348	35220	34521	33878	34908	35807	36459
miehet	15245	16333	16883	16503	16278	16754	17324	17531
naiset	16968	18015	18337	18018	17600	17150	18483	18928
Lapin	15460	14827	16766	16236	15490	15828	15533	16165
miehet	7574	7194	8185	7831	7465	7611	7512	7844
naiset	7886	7633	8581	8405	8025	8217	8021	8321
Koko maa	385762	374485	392963	393803	401141	397908	396562	397003
miehet	182328	178338	187980	188937	193460	192471	192770	192442
naiset	203434	196147	204983	204866	207681	205437	203792	204561

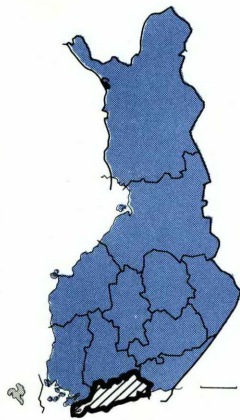
II Maassamuutto lääneittäin

4. Maassamuuton päävirrat

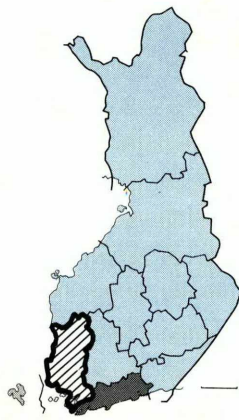
1960-luvun lopussa ja 1970-luvun alussa maassamuuton vaikutus läänien väkilukuihin oli suuri: eteläiset läänit saivat väestönlisää maan itä- ja pohjoisosista. Kun muuttoliike heikentyi 1970-luvun lopulla ja 1980-luvun alussa, niin päävirrat heikkenivät eniten. Erisuuntaiset muuttovirrat alkoivat tasoittaa toisiaan. Päävirrat ovat kuitenkin edelleen maan itä- ja pohjoisosista eteläosiin. Kuvioissa 3 ja 4 on esitetty nettomaassamuuton suunnat lääneittäin vuosina 1975-79 ja 1980-83.

Muuttoliikkeen heikentyminen ei ole siis vaikuttanut läänien suhteellisiin lähtömuutto-osuuksiin toisiin lääneihin eikä myöskään läänien tulomuutto-osuuksiin toisista lääneistä. Vuosina 1975-82 läänien lähtömuutto-osuudet toisiin lääneihin olivat lähes muuttumattomia. Ainoastaan Lapin, Oulun ja Vaasan läänien lähtömuutto-osuudet Turun ja Porin lääniin ovat melko johdonmukaisesti pienentyneet, mutta nekin vain kolmesta viiteen prosenttiyksikköä. Läneittäisissä tulomuutto-osuuksissa ei ole merkittäviä muutoksia. Ainoa selvä muutos oli se, että Uudeltamaalta Ahvenanmaalle muuttaneiden suhteellinen osuus suureni noin 10 % ja Vaasan läänistä muuttaneiden pieneni 10 % (ks. taulukot 4 ja 5).

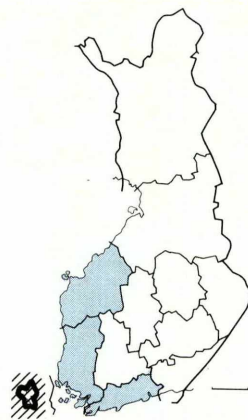
Kuvio 3. Läänien välinen nettomuutto lääneittäin 1975-79 keskimäärin vuodessa

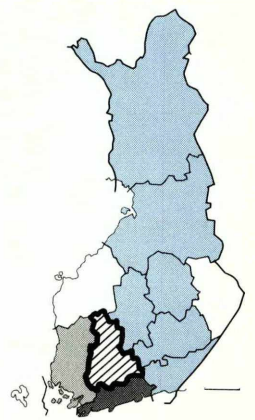
Uudenmaan lääni

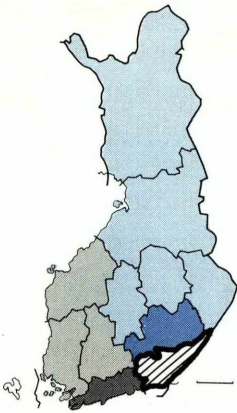
Turun ja Porin lääni

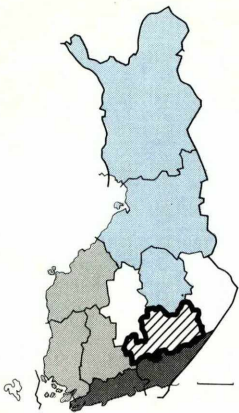
Ahvenanmaan maakunta

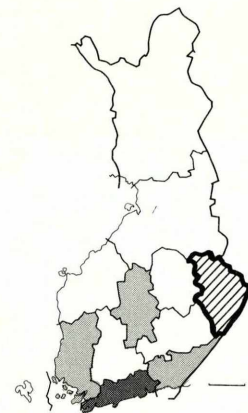
Hämeen lääni

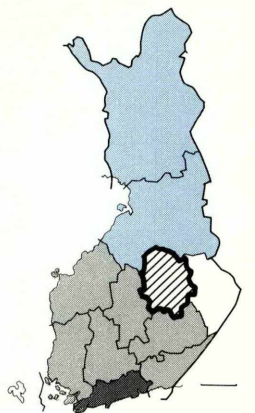
Kymen lääni

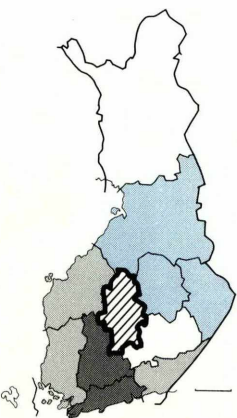
Mikkelin lääni

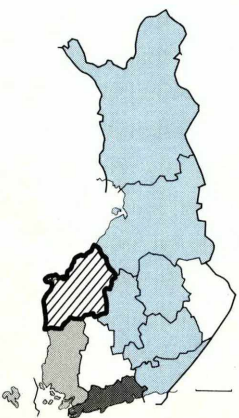
Pohjois-Karjalan lääni

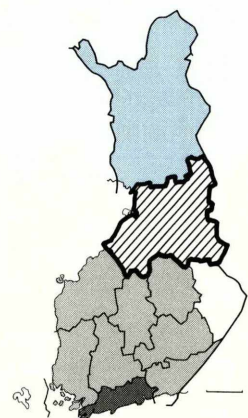
Kuopion lääni

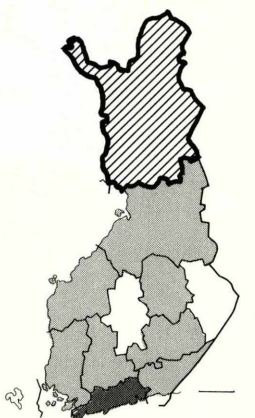
Keski-Suomen lääni

Vaasan lääni

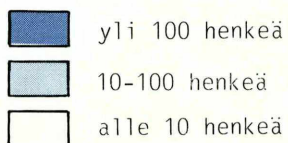

Oulun lääni

Lapin lääni

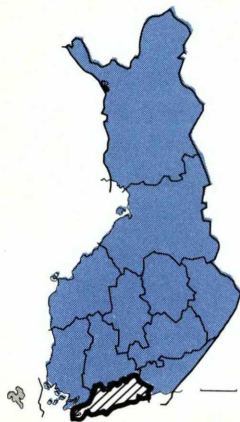
Läänin muuttovoitto

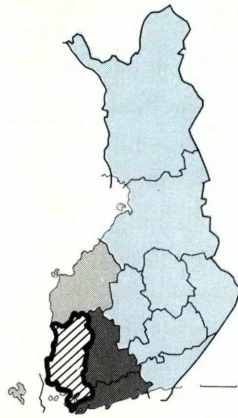
Läänin muuttotappio

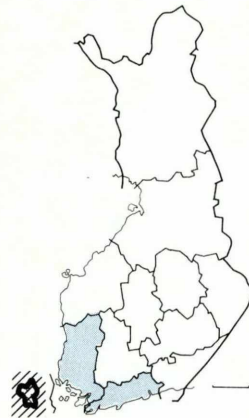
Kuvio 4. Läänien välinen nettomuutto lääneittäin 1980-83 keskimäärin vuodessa

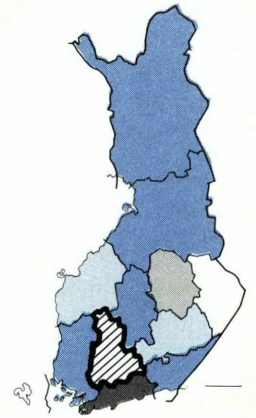
Uudenmaan lääni

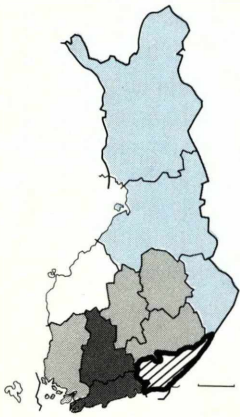
Turun ja Porin lääni

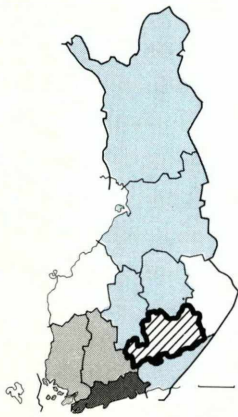
Ahvenanmaan maakunta

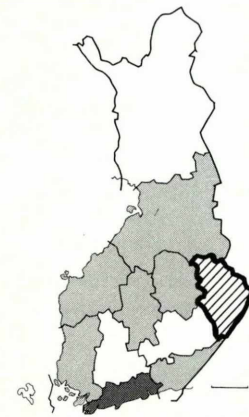
Hämeen lääni

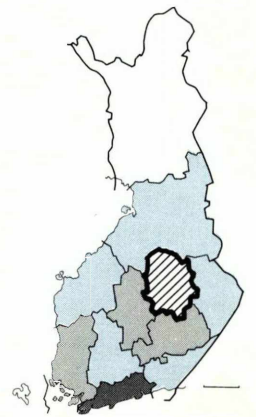
Kymen lääni

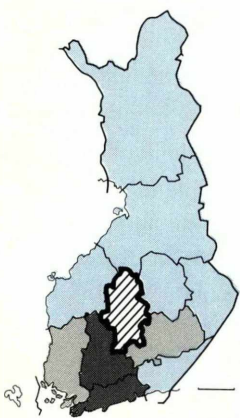
Mikkelin lääni

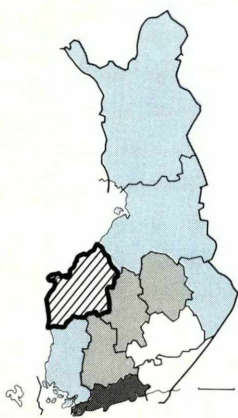
Pohjois-Karjalan lääni

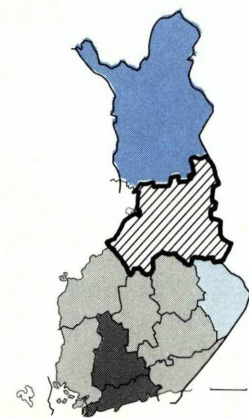
Kuopion lääni

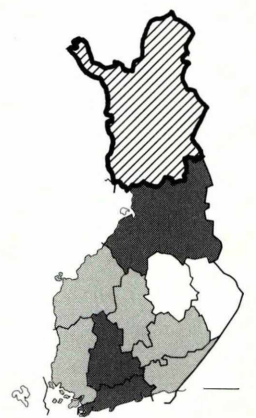
Keski-Suomen lääni

Vaasan lääni

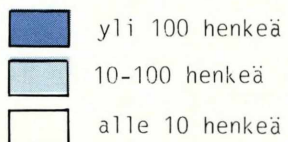

Oulun lääni

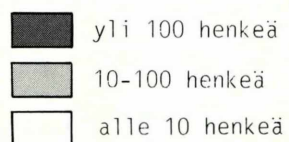

Lapin lääni

Läänin muuttovoitto

Läänin muuttotappio

Uudenmaan lääni

Uudenmaan muuttovoitto syntyi siten, että vuosittain 20-40 % muiden läänien lähtömuutosta suuntautui sinne. Noin 40 % Hämeen läänin ja yli 40 % Kymen läänin lähtömuutosta suuntautui Uudellemaalle. Läänien lähtömuuttojen suhteelliset osuudet Uudellemaalle ovat pysyneet lähes muuttumattomina. Uudellemaalle muuttaneista noin neljäsosa on lähtöisin Hämeen läänistä ja Turun ja Porin sekä Kymen lääneistä 15 % ja 12 %. Muiden läänien osuudet jäävät alle 10 %:n. Uudeltamaalta muutettiin eniten Hämeen lääniin (24 %), Turun ja Porin lääniin (16 %) ja Oulun sekä Kymen lääneihin (9 ja 11 %).

Turun ja Porin lääni

Turun ja Porin läänistä muutettiin Uudenmaan jälkeen seuraavaksi eniten Hämeen lääniin (27 %). Kolmanneksi eniten Turun ja Porin läänistä muutettiin Vaasan lääniin (10 %) ja neljänneksi eniten Oulun lääniin, mutta viimeksi mainitun suhteellinen osuus muuttajista on pienentynyt melko tasaisesti koko jakson (2.5 prosenttiyksikköä). Suurimmat suhteelliset lähtömuutto-osuudet lääneittäin Turun ja Porin lääniin ovat Ahvenanmaalta ja Hämeen, Vaasan, Uudenmaan, Oulun, Keski-Suomen ja Lapin lääneistä. Turun ja Porin lääniin muuttaneista vuosittain keskimäärin kolmannes oli lähtöisin Uudenmaan ja lähes kolmannes Hämeen läänistä. Vaasan läänistä muuttaneita oli vuosittain keskimäärin 10 % ja Oulun läänistä 8 %. Muiden läänien osuudet jäivät näitä pienemmiksi.

Hämeen lääni

Hämeen läänistä muutettiin Uudenmaan jälkeen toiseksi eniten Turun ja Porin lääniin (20 %). Muiden läänien osuudet jäävät alle 8 %:n vuosittain. Hämeen lääniin muutetaan suhteellisesti useimmin Turun ja Porin (27 %), Uudenmaan (24 %), Keski-Suomen (20 %) ja Kymen, Mikkelin ja Vaasan (15-16 %) lääneistä. Muidenkin läänien lähtömuutto-osuudet Hämeen lääniin ovat noin 10 % vuosittain. Hämeen lääniin muuttaneista vuosittain keskimäärin kolmannes on lähtöisin Uudenmaan ja viidennes Turun ja Porin läänistä. Muiden läänien osuudet Hämeen lääniin muuttaneista jäivät alle 9 %:n.

Kymen lääni

Kymen läänin suurimmat lähtömuutto-osuudet Uudenmaan jälkeen olivat Hämeen lääniin (16 %) ja Mikkelin lääniin (11 %). Kymen lääniin muutettiin suhteellisesti eniten Mikkelin (13 %), Uudenmaan ja Pohjois-Karjalan (10 %) lääneistä, mutta Kymen lääniin muuttaneista vuosittain keskimäärin noin kolmannes oli lähtöisin Uudeltamaalta ja Hämeen ja Mikkelin lääneistä 16 % ja 14 %. Muista lääneistä oli lähtöisin alle 8 % kustakin.

Mikkelin lääni

Mikkelin läänistä muutettiin toiseksi useimmin Hämeen ja Kuopion lääneihin (15 % ja 14 %) ja Kymen lääniin (13 %). Mikkelin lääniin muutettiin suhteellisesti useimmin Kuopion läänistä (15 %) ja Kymen läänistä (11 %). Mikkelin lääniin muuttaneista vuosittain keskimäärin neljännes oli lähtöisin Uudeltamaalta ja Kuopion, Hämeen ja Kymen lääneistä (13-16 %) kustakin. Muista lääneistä muuttaneita oli alle 9 % kustakin.

Pohjois-Karjalan lääni

Pohjois-Karjalasta muutettiin Uudenmaan jälkeen suhteellisesti useimmin Kuopion lääniin (12 %), Hämeen lääniin (11 %) ja Kymen lääniin (10 %). Pohjois-Karjalaan muutettiin vuosittain suhteellisesti useimmin Kuopion läänistä (8 %) ja Uudeltamaalta (6 %). Pohjois-Karjalaan muuttaneista vuosittain keskimäärin kolmannes oli lähtöisin Uudeltamaalta ja Kuopion, Hämeen ja Kymen lääneistä (10-13 %) kustakin. Muista lääneistä muuttaneiden osuudet jäivät alle 9 %:n.

Kuopion lääni

Kuopion läänin suurimmat lähtömuutto-osuudet Uudenmaan jälkeen olivat Mikkelin, (15 %), Oulun ja Hämeen lääneihin (10 %). Kuopion lääniin muutettiin suhteellisesti useimmin Mikkelin (14 %) ja Pohjois-Karjalan (12 %) lääneistä. Kuopion lääniin muuttaneista vuosittain keskimäärin 28 % oli lähtöisin Uudeltamaalta, Mikkelin läänistä 15 % ja Oulun ja Hämeen lääneistä (11 % ja 10 %). Muista lääneistä muuttaneita oli alle 9 % kustakin.

Keski-Suomen lääni

Keski-Suomesta muutettiin vuosittain Uudenmaan jälkeen toiseksi useimmin Hämeen lääniin (20 %) ja seuraavaksi useimmin Turun ja Porin, Vaasan, Mikkelin, Kuopion ja Oulun lääneihin (7-10 %). Keski-Suomen lääniin muuttaminen on verraten vähäistä, vain 4-9 % muiden läänien lähtömuutosta. Keski-Suomeen muuttaneista vuosittain keskimäärin neljännes oli lähtöisin Uudenmaan ja viidennes Hämeen läänistä ja 8-10 % Turun ja Porin, Vaasan, Kuopion, Mikkelin ja Oulun lääneistä kustakin.

Vaasan lääni

Vaasan läänin suurimmat lähtömuutto-osuudet Uudenmaan jälkeen olivat Turun ja Porin, Hämeen ja Oulun lääneihin. Turun ja Porin läänin osuus pieneni 21 %:sta 16 %:iin vuodesta 1976. Lähtömuutto-osuus Hämeen lääniin pysyi koko välin noin 15 %:na. Oulun läänin osuus suureni hieman (13 %:sta 15 %:iin).

Keski-Suomen osuus suureni välin aikana pari prosenttiyksikköä eli 10 %:iin. Vaasan lääniin muutettiin suhteellisesti useimmin Ahvenanmaalta (22 %), Turun ja Porin (10 %) ja Oulun (11 %) lääneistä. Vaasan lääniin muuttaneista oli vuosittain keskimäärin neljännes Uudeltamaalta ja Turun ja Porin, Hämeen sekä Oulun lääneistä 16-19 % kustakin.

Oulun lääni

Oulun läänistä muutettiin Uudenmaan jälkeen useimmin Lapin lääniin (15 %), Turun ja Porin lääniin (jonka osuus pieneni 14 %:sta 9 %:iin), Hämeeseen (11 %) ja Vaasan lääniin, jonka osuus suureni 8 %:sta 11 %:iin. Oulun lääniin muutettiin useimmin Lapin läänistä (32 %). Seuraavaksi useimmin muutettiin Oulun lääniin Vaasan (14 %), Kuopion ja Uudenmaan (9-10 %) lääneistä. Muiden läänien lähtömuutto-osuudet Oulun lääniin olivat näitä pienempiä. Oulun lääniin muuttaneista oli vuosittain keskimäärin lähes neljännes Uudeltamaalta ja Lapin läänistä 19 %. Vaasan, Hämeen ja Turun ja Porin lääneistä muuttaneita oli 11 % kustakin.

Lapin lääni

Lapin läänistä muutettiin useimmin Oulun lääniin (32 %). Vasta toiseksi eniten muutettiin Uudellemaalle (23 %). Turun ja Porin läänin osuus on pudonnut 12 %:sta 9 %:iin ja Hämeen 11 %:sta 9 %:iin. Lapin lääniin muutettiin suhteellisesti useimmin Oulun läänistä (15 %). Muiden läänien lähtömuutto-osuudet Lapin lääniin olivat alle viiden prosentin vuosittain. Lapin lääni ei saanut muuttovoittoa yhdestäkään läänistä vuosina 1975-82. Lapin lääniin muuttaneista vuosittain keskimäärin kolmannes oli lähtöisin Oulun ja viidennes Uudenmaan läänistä. Turun ja Porin ja Hämeen lääneistä oli lähtöisin 11 ja 10 %. Muista lääneistä muuttaneita oli alle 6 % kustakin.

Taulukossa 6 on esitetty läänin muuttovoiton tai -tappion vaikutus läänin väkilukuun vuosittain.

Taulukko 6. Läänin muuttovoiton tai -tappion osuus läänin väkiluvusta 1975-82, %

Lääni	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Uudenmaan	0.6	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4
Turun-Porin	0.1	0.1	-0.1	-0.1	0.0	0.0	-0.1	-0.1
Ahvenanmaa	0.6	0.7	0.6	0.9	0.4	0.7	0.4	0.5
Hämeen	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Kymen	-0.2	-0.1	-0.1	-0.2	-0.3	-0.2	-0.4	-0.3
Mikkelin	-0.7	-0.3	-0.1	0.0	-0.1	-0.3	-0.1	-0.2
Pohjois-Karjalan	-0.4	-0.4	-0.1	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2
Kuopion	-0.3	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.1	-0.2	0.0
Keski-Suomen	-0.3	-0.4	-0.2	-0.1	0.1	-0.2	-0.1	0.0
Vaasan	-0.3	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	-0.1	-0.1
Oulun	-0.1	-0.1	0.0	-0.1	-0.4	-0.3	-0.1	-0.1
Lapin	-0.3	-0.1	-0.2	-0.2	-0.4	-0.6	-0.3	-0.3

Vuosina 1975-79 muuttovoiton tai -tappion vaikutus läänin väkilukuun vaihteli -0.7 %:sta +0.6 %:iin, Ahvenanmaa mukaan lukien +0.9 %:iin. Vuosina 1980-82 vaihteluväli pysyi lähes samana. Muuttoliikkeellä ei siis enää ole niin merkittävää vaikutusta läänin väkilukuun. Esimerkiksi vuonna 1970 läänin muuttovoiton tai -tappion osuus läänin väkiluvusta vaihteli Uudenmaan 1.8 %:n voitosta Pohjois-Karjalan 2.7 %:n tappioon.

4.1.

Läänien välinen muuttoliike

Seuraavan tarkastelun perustana olevat luvut sisältävät ainoastaan läänien välisen lähtö- ja tulomuuton. Mukana ei ole läänin kuntien välinen muuttoliike eikä kunnassamuutto.

Läänien välinen muuttoliike väheni noin 25 % vuosina 1975-82. Muuttajien määrän väheneminen ei kuitenkaan ollut täysin suoraviivaista. Läänin rajan ylittävien muuttojen määrät vähenivät 32-41 % kaikissa muissa lääneissä vuoteen 1978, paitsi Keski-Suomen läänissä vuoteen 1979. Ahvenanmaalla vähennys oli 48 %. Eniten muuttajien määrä väheni Vaasan läänissä ja vähiten Turun ja Porin ja Keski-Suomen lääneissä. Vuosina 1980-81 muuttajien määrät suurensivat 13-28 %. Määrällinen kasvu oli suurinta Itä- ja Pohjois-Suomen lääneissä, vähintään 20 %, ja pienintä Etelä-Suomen lääneissä.

Vuosina 1981-82 muuttajien määrät pienuivat uudestaan 3-11 %. Vähennys oli suurinta Oulun, Kuopion ja Keski-Suomen lääneissä ja pienintä Etelä-Suomen lääneissä.

Sekä läänien välisen että läänin sisäisen kuntien välisen muuttoliikkeen heikentymisen vuoksi kunnassamuuttojen suhteellinen osuus on kasvanut. Määrällisesti kunnassamuutot eivät kuitenkaan ole olennaisesti lisääntyneet.

4.2.

Läänien väliset lähtömuuttoalttiudet

Läänien välisen muuttoliikkeen lähtömuuttoalttiudet noudattavat edellä kuvattua määrällisen kehityksen suuntaa. Lähtömuuttoalttiudet laskivat vuoteen 1978 ja siitä lähtien ne ovat olleet lähes ennallaan. Vuodesta 1979 alttiuksien vuosittaiset muutokset ovat useimmissa lääneissä noin 1 promilleyksikön suuruusluokkaa.

Vuonna 1975 suurimmat lähtömuuttoalttiudet olivat Mikkelin, Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan, Kuopion ja Hämeen lääneissä. Vuonna 1982 järjestys on muuten sama, mutta Keski-Suomi ja Pohjois-Karjala vaihtoivat paikkoja. Vuosina 1975 ja 1982 pienimmät lähtömuuttoalttiudet olivat Ahvenanmaalla ja Vaasan läänissä. Taulukossa 7 on esitetty läänien väliset lähtömuuttoalttiudet.

Taulukko 7. Läänien väliset lähtömuuttoalttiudet 1975-82, o/oo

lääni	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Uudenmaan	19.3	16.3	13.4	12.2	13.4	14.0	13.6	13.3
Turun-Porin	16.9	14.0	12.2	11.2	12.0	12.8	12.3	12.0
Ahvenanmaan	11.0	8.1	7.4	5.7	9.3	7.8	9.1	6.9
Hämeen	24.4	20.1	17.5	15.6	16.5	17.9	17.5	16.6
Kymen	20.5	17.1	15.1	13.7	16.2	16.5	16.6	15.9
Mikkelin	31.1	25.6	20.6	19.8	22.6	23.7	23.5	22.7
Pohjois-Karjalan	25.9	22.6	17.6	16.8	18.7	19.2	19.3	18.4
Kuopion	25.9	20.9	17.5	17.1	18.4	19.1	19.3	17.6
Keski-Suomen	26.2	22.7	18.8	17.9	17.7	20.3	19.4	18.3
Vaasan	15.5	12.3	10.5	9.0	10.4	11.0	11.0	10.4
Oulun	20.4	17.5	14.1	13.1	15.9	16.7	14.9	14.5
Lapin	23.1	18.2	16.2	14.7	16.0	18.2	17.9	16.7

4.2.1.

Läänin sisäiset kuntien välisen muuton lähtömuuttoalttiudet

Läänin sisäiset kuntien väliset lähtömuuttoalttiudet ovat pysyneet lähes muuttumattomina vuodesta 1978. Läänin sisäiset muuttoalttiudet pienenevät eniten vuodesta 1975 vuoteen 1978 Uudenmaan, Turun ja Porin, Kymen, Vaasan, Oulun ja Lapin lääneissä, ja vähiten Mikkelin, Pohjois-Karjalan ja Kuopion lääneissä. Vuonna 1982 Mikkelin, Pohjois-Karjalan ja Kuopion läänien muuttoalttiudet olivat lähes samat kuin vuonna 1975. Suurinta muuttovilkkaus on muutoksista huolimatta maan eteläosissa ja pienintä itäosissa. Kaikissa muissa lääneissä paitsi Mikkelin ja Kuopion muutettiin läänin sisällä vilkkaammin kuin läänistä pois. Taulukossa 8 on esitetty edellä mainitut lähtömuuttoalttiudet.

Taulukko 8. Läänin sisäiset kuntien välisen muuton lähtömuuttoalttiudet 1975-82, o/oo

lääni	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Uudenmaan	43.8	38.8	38.0	37.7	38.9	37.3	35.7	36.2
Turun ja Porin	30.8	27.8	25.7	25.1	26.6	27.2	26.9	25.0
Ahvenanmaan	32.7	31.2	31.6	24.8	28.6	33.6	31.8	29.8
Hämeen	25.0	22.5	21.1	20.7	21.4	21.8	21.1	22.0
Kymen	23.1	20.8	17.6	17.7	17.8	17.6	17.0	17.3
Mikkelin	19.5	18.3	16.9	16.8	17.4	18.8	18.6	17.8
P-Karjalan	20.5	20.3	17.9	17.2	18.1	19.1	18.2	19.2
Kuopion	18.0	15.9	15.2	14.4	15.6	16.7	16.2	17.0
Keski-Suomen	25.3	23.2	22.4	21.9	21.7	22.1	22.5	22.3
Vaasan	24.4	21.4	19.3	18.3	19.3	19.9	19.9	18.6
Oulun	28.8	25.6	22.7	21.5	21.7	23.1	22.2	22.1
Lapin	27.0	25.2	23.9	23.0	22.2	22.9	23.2	22.3

4.2.2.

Lääneittäiset lähtömuuttoalttiudet iän ja sukupuolen mukaan

Seuraavaksi tarkastellaan lääneittäisiä lähtömuuttoalttiuksia siten, että mukana ovat myös läänin sisäiset kuntien väliset lähtömuutot. Tämän vuoksi edellä selostettu kuva muuttuu jonkin verran joidenkin läänien osalta.

Lääneittäiset lähtömuuttoalttiudet sukupuolen mukaan noudattavat lähes täysin koko maan lähtömuuttoalttiuksien kehitystä vuosina 1975-82. Lähtömuuttoalttiuksien muutokset keskittyvät vilkkaimmin muuttaviin eli 15-34-vuotiaisiin. Suurimmat ikäryhmittäiset muuttoalttiudet ovat 20-29-vuotiailla. Suurimpia ne ovat 20-24-vuotiailla miehillä Uudenmaan, Mikkelin,

Turun ja Porin, Pohjois-Karjalan ja Lapin lääneissä ja pienimpiä Kymen ja Vaasan lääneissä.

Jokaisessa läänissä miesten muuttoalttiudet laskivat voimakkaasti vuodesta 1975 vuoteen 1978, eniten Pohjois-Karjalan läänissä (noin 40 %). Vuoden 1978 jälkeen muuttoalttiudet suurenvat joko vuoteen 1980 tai 1981 ja sen jälkeen pienenevät tai pysyivät ennallaan kaikissa muissa paitsi Uudenmaan ja Mikkelin lääneissä, joissa alttiudet vielä hieman kohosivat vuoden 1982 aikana. Vuoden 1975 lähtömuuttoalttiuksien tasoa ei saavutettu yhdessäkään läänissä vuosina 1980-81.

20-24-vuotiaiden naisten lääneittäiset lähtömuuttoalttiudet ovat jokaisessa läänissä tarkasteluvuosina selvästi suuremmat kuin miesten. Suurimmat muuttoalttiudet olivat Mikkelin, Pohjois-Karjalan, Keski-Suomen ja Lapin lääneissä ja pienimmät Turun ja Porin, Hämeen ja Kymen lääneissä.

Vuodesta 1975 vuoteen 1978 20-24-vuotiaiden naisten muuttoalttiudet pienenevät suhteellisesti vähemmän kuin miesten. Muuttoalttiuksien pieneminen oli suurinta niissä lääneissä, joissa ne olivat korkeimmat. Vuodesta 1979 alkaen 20-24-vuotiaiden muuttoalttiudet eivät vaihdelleet merkittävästi useimmissa lääneissä. Muiden vilkkaammin muuttavien ikäryhmien, 15-19- ja 25-34-vuotiaiden, muuttoalttiudet ovat tarkasteluvälin alun laskun jälkeen pysyneet lähes muuttumattomina.

Miehet muuttivat naisia vilkkaammin Uudenmaan, Turun ja Porin sekä Hämeen lääneissä. Naiset muuttivat miehiä vilkkaammin Pohjois-Karjalan, Kuopion, Vaasan Oulun ja Lapin lääneissä. Miesten ja naisten muuttoalttiuksien erot ovat pysyneet lähes ennallaan. Muuttoalttiuksien erot ovat pieniä. Iän mukaisissa tarkasteluissa havaittiin, että naisten muuttoalttiudet olivat suurempia kuin miesten jokaisessa läänissä 15-24-vuotiailla. 25-29-vuotiailla miesten alttiudet olivat hieman suurempia Uudenmaan ja Turun ja Porin lääneissä. Muissa lääneissä ne olivat lähes yhtä suuret lukuun ottamatta Kuopion lääniä, jossa naisten muuttoalttiudet olivat suuremmat kuin miesten. Sen sijaan jokaisessa läänissä 30-34-vuotiaiden miesten muuttoalttiudet olivat suuremmat kuin naisten.

4.3.

Maassamuuton nettomuutto lääneittäin iän ja sukupuolen mukaan

Ainoastaan Uudenmaan ja Ahvenanmaan tulomuutto on tarkasteluvälin joka vuonna ollut niin suuri, että muuttotase on ollut positiivinen. Naisten osuus Uudenmaan muuttovoitosta oli joka vuosi suurempi kuin miesten, ero ei kuitenkaan ole ollut suuri. Nuorempien ikäryhmien tulomuuton vähenemistä kompensoi jonkin verran vanhempien ikäryhmien tulomuuton suureneminen.

Kaikkien muiden läänien maassamuuton nettomuutto oli lähes poikkeuksetta joka vuosi negatiivinen. Muuttotappion suuruuteen on ratkaisevasti vaikuttanut 15-29-vuotiaiden lähtömuutto Uudellemaalle. Vuosina 1975-82 määrällisesti muuttotappiollisimmat läänit olivat Kymen, Oulun ja Lapin läänit. Taulukossa 9 on esitetty nettomaassamuutto lääneittäin keskiväkiluvun 1000 henkeä kohti.

Taulukko 9. Maassamuuton nettomuutto lääneittäin 1000 henkeä kohti vuosina 1975-82

Lääni	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Uudenmaan	5.8	3.2	3.0	2.9	3.9	4.1	4.0	3.8
Turun ja Porin	1.0	0.6	-0.8	-1.4	-0.4	-0.0	-0.8	-1.1
Ahvenanmaan	5.6	6.7	5.8	8.6	4.5	6.9	3.8	5.1
Hämeen	-1.3	-1.1	-1.3	-0.6	0.4	0.2	-0.4	-0.4
Kymen	-1.8	-0.7	-0.9	-1.7	-3.3	-2.4	-3.5	-3.3
Mikkelin	-6.5	-3.1	-0.8	-0.4	-0.9	-2.6	-1.2	-1.8
Pohjois-Karjalan	-3.6	-3.7	-1.5	-1.6	-2.4	-2.1	-2.3	-2.3
Kuopion	-3.3	-1.6	-1.6	-1.6	-2.2	-1.2	-1.7	0.3
Keski-Suomen	-3.2	-3.8	-2.1	-0.7	0.6	-1.9	-1.2	-0.4
Vaasan	-2.7	0.1	0.3	1.0	0.6	0.1	-0.7	-0.6
Oulun	-0.8	-0.7	-0.0	-1.4	-4.0	-3.3	-0.7	-1.4
Lapin	-3.1	-0.8	-1.7	-1.9	-4.2	-5.7	-3.3	-2.9

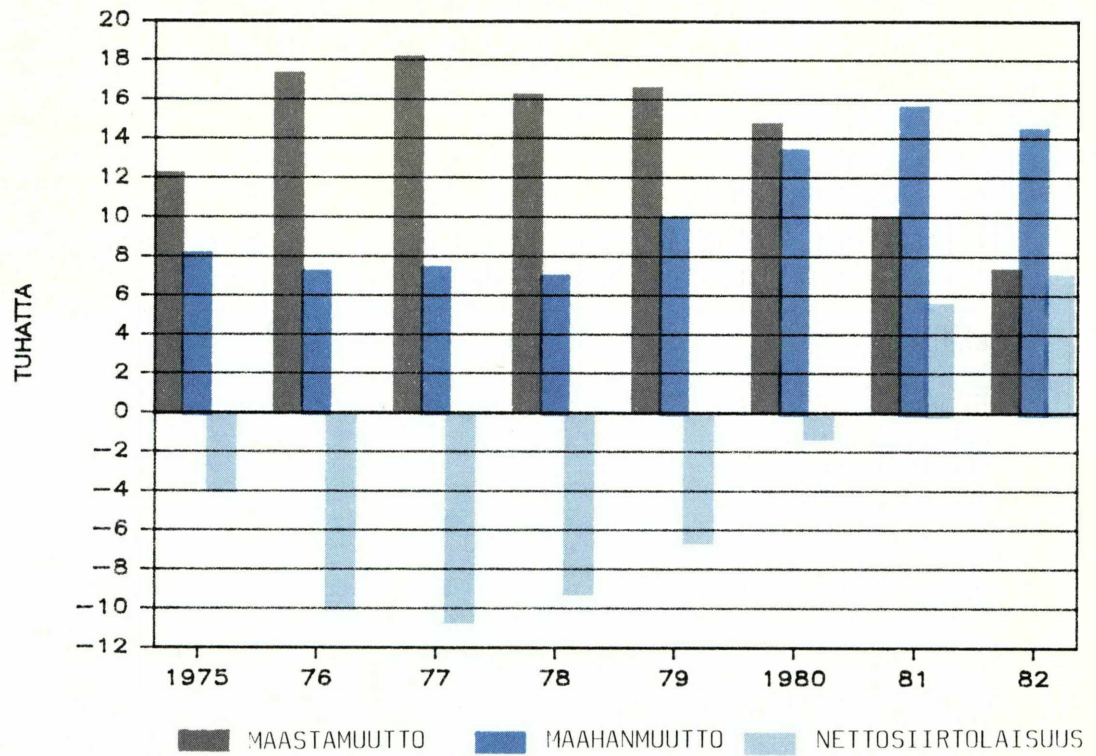
III Siirtolaisuus vuosina 1975-1982

5. Siirtolaisuuden kehitys

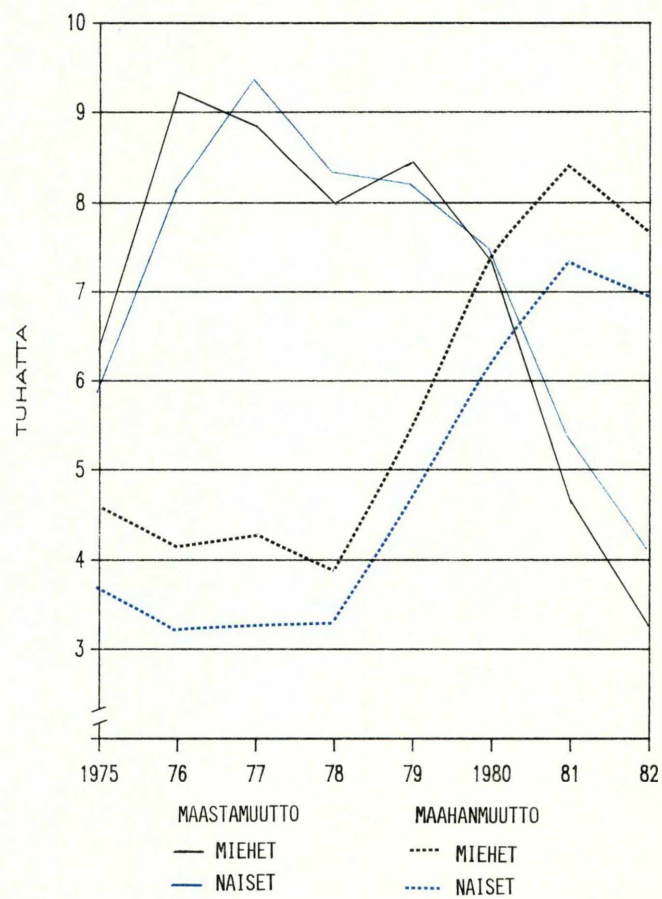
Siirtolaisuuden nettomuutto oli vuoteen 1981 asti Suomelle tappiollinen. Muuttotappio oli suurimmillaan vuonna 1977, yli 10000 henkeä. Vuodesta 1977 maastamuutto väheni ja maahanmuutto vilkastui, joten vuosina 1981 ja 1982 Suomi sai muuttovoittoa. Kuviossa 5 on esitetty lähtö-, tulo- ja nettosiirtolaisuus vuosina 1975-82.

Miesten maahanmuutto oli tarkasteluvälin lopulla niin paljon vilkkaampaa kuin naisten, että miesten siirtolaisuuden tase muuttui positiiviseksi vuotta aiemmin kuin naisilla eli vuonna 1980. Koko maan muuttovoitosta oli miesten osuus 65 % vuonna 1981. Vuonna 1982 maahanmuutto väheni, mutta koska maastamuutto väheni vielä enemmän, Suomen muuttovoitto kasvoi hieman edellisestä vuodesta. Miesten osuus muuttovoitosta laski 4 %. Kuviossa 6 on esitetty miesten ja naisten lähtö- ja tulosiirtolaisuus vuosina 1975-82.

Kuvio 5. Maasta- ja maahanmuutto sekä nettosiirtolaisuus
1975-82

Kuvio 6. Maasta- ja maahanmuutto sukupuolen mukaan 1975-82

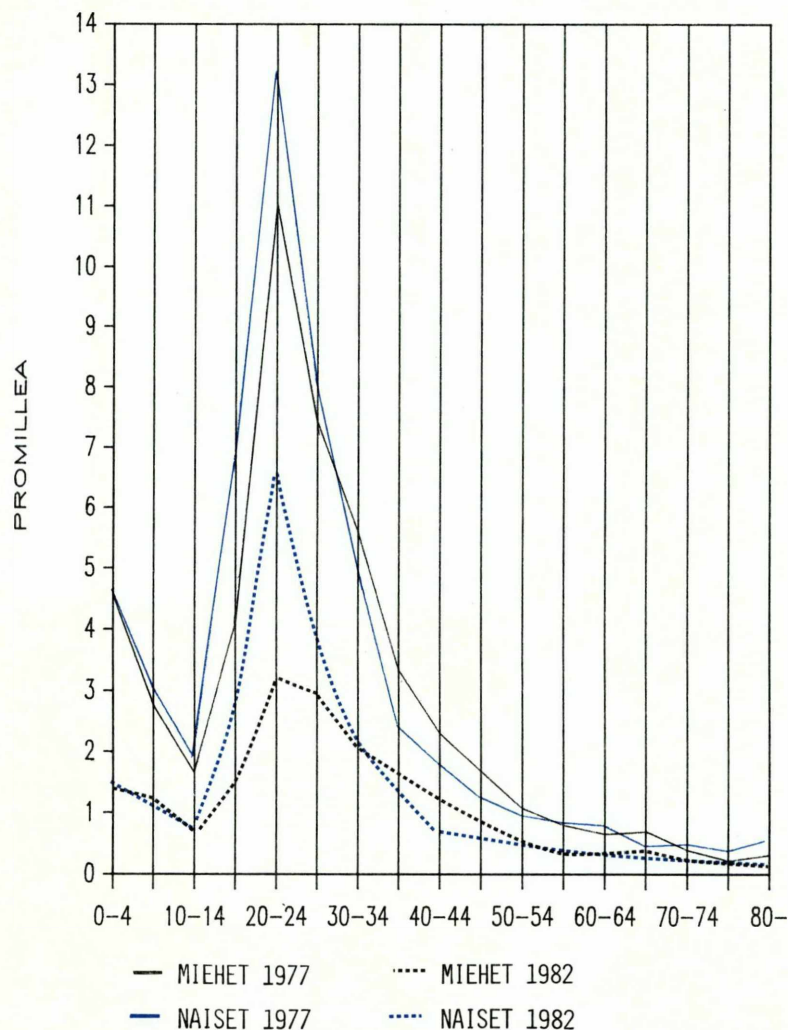
5.1.

Maastamuuttoalttiudet sukupuolen ja iän mukaan

Maastamuuttoa voidaan tarkastella myös suhteellisina lukuina. Maastamuuttoalttius oli suurimmillaan tarkasteluvälin alussa. Vuodesta 1977 vuoteen 1982 sekä miesten että naisten maastamuuttoalttiudet pienenevät huomattavasti, miehillä runsaat 60 % ja naisilla hieman vähemmän.

Vuonna 1981 naisten maastamuuttoalttius oli ensimmäisen kerran tarkasteluvälin aikana suurempi kuin miesten. Tosin 15-24-vuotiaat naiset muuttivat jo vuodesta 1977 vilkkaammin kuin saman ikäiset miehet. Miehet muuttivat maasta naisia vilkkaammin yli 30-vuotiaina. Molemmilla sukupuolilla vilkkaimmin maastamuuttavia olivat 20-24-vuotiaat. Vuoteen 1982 mennessä 20-24-vuotiaiden miesten maastamuuttoalttius oli laskenut lähes samaksi kuin 25-29-vuotiaiden. 20-24-vuotiaat naiset muuttivat edelleen selvästi vilkkaimmin. Kuviossa 7 on maastamuuttoalttiudet yhtenä vähäisen ja yhtenä vilkkaan muuton vuonna.

Kuvio 7. Maastamuuttoalttiudet sukupuolen ja iän mukaan 1977 ja 1982, o/oo

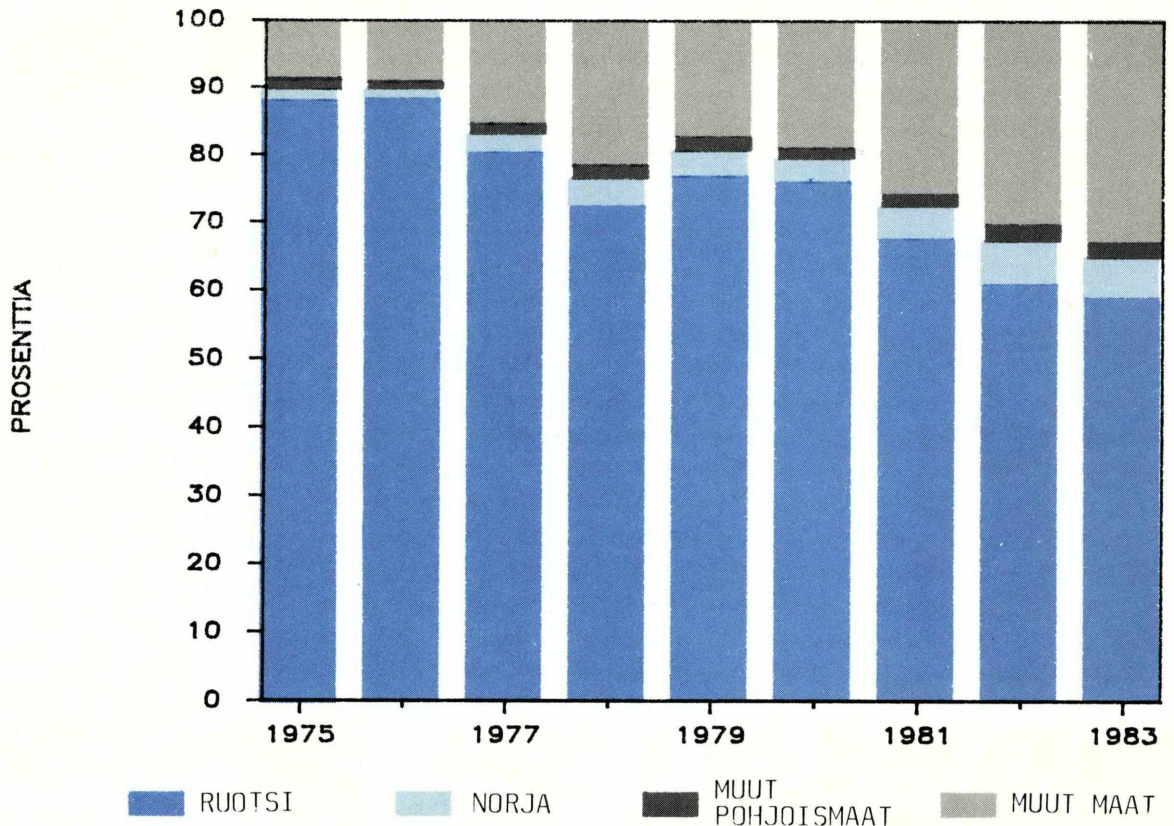

5.2.

Maastamuuton suunnat

Suomesta muutettiin edelleen eniten Ruotsiin, mutta tarkasteluvälillä sen suhteellinen osuus väheni 88 %:sta 61 %:iin. Vuoden 1983 tilaston mukaan Ruotsin osuus maastamuuttaneista oli laskenut 59 %:iin. Vastaavasti muiden kohdemaiden kuin Ruotsin suhteelliset osuudet ovat nousseet. Norjaan muuttavien osuus suureni 2 %:sta 6 %:iin vuosina 1975-82. Vuonna 1983 Norjaan muuttavien osuus pysyi ennallaan. Pohjoismaiden ulkopuolelle muuttavien osuus kasvoi 9 %:sta 30 %:iin vuodesta 1975 vuoteen 1982. Vuoden 1983 aikana pohjoismaiden ulkopuolelle muuttaneiden osuus kasvoi 33 %:iin (ks. kuvio 8). Pohjoismaiden ulkopuolelle suuntautuvaa muuttoliikettä tulkittaessa on kuitenkin muistettava, että siitä tehtävä tilasto perustuu muuttoilmoituksiin, joiden antaminen ei ole pakollista. Tämän vuoksi vain osa Suomesta pohjoismaiden ulkopuolelle suuntautuvasta siirtolaisuudesta tulee rekisteröidyksi.

Kuvio 8. Maastamuuton suuntautuminen 1975-83, %

6. Siirtolaisuus lääneittäin vuosina 1975-1982

6.1. Maastamuutto lääneittäin

Maastamuuttaneista yli neljännes oli Uudeltamaalta ja noin 10 % Turun ja Porin, Hämeen, Vaasan, Oulun ja Lapin lääneistä kustakin. Muiden läänien osuudet olivat 1-4 %. Tarkasteluvälillä läänien väliset erot pysyivät lähes ennallaan. Merkittävin muutos oli se, että Uudenmaan, Turun ja Porin ja Hämeen läänien osuus maastamuutosta suureni hieman eli sen verran minkä Lapin, Oulun ja Vaasan läänien pieneni.

Jokaisessa läänissä miesten maastamuutto väheni tarkasteluvälän loppua kohti nopeammin kuin naisten. Tämän vuoksi myös ne läänit, joista oli aiemmin muuttanut enemmän miehiä kuin naisia, muuttuivat naismuuttajaenemmistöisiksi. Näitä läänejä olivat Turun ja Porin, Vaasan, Oulun ja Lapin läänit. Naismuuttajien enemmisyys oli suurin Uudellamaalla.

Vuosina 1975-82 runsaat 2/3 maastamuuttajista kuului 15-34-vuotiaiden ikäryhmään. Kun verrataan koko maan 15-34-vuotiaiden maastamuuttajien suhteellisia osuuksia lääneittäisiin lukuihin, havaitaan, että Uudenmaan, Turun ja Porin ja Ahvenanmaan luvut ovat melkein joka vuosi koko maan lukuja pienempiä ja muiden läänien jonkin verran suurempia.

Uudenmaan läänin 15-19- ja 20-24-vuotiaiden maastamuuttajien suhteelliset osuudet ovat pienimmät kaikista lääneistä, Oulun ja Lapin läänien suurimmat. 25-34-vuotiailla asetelma on päinvastainen. Maastamuuttajien ikä näyttää kasvavan siirryttäessä Pohjois-Suomen lääneistä etelään.

Lääneittäisissä maastamuuttajien ikäjakautumissa näyttää jakson loppua kohti tapahtuvan sellainen muutos, että 30-39-vuotiaiden suhteellinen osuus kasvaa, 15-24-vuotiaiden vähenee ja 25-29-vuotiaiden pysyy ennallaan. Jokaisessa läänissä 15-19-vuotiaiden naisten suhteellinen maastamuutto-osuus on suurempi kuin miesten, mutta 30-34-vuotiailla tilanne on päinvastainen.

6.2.

Lääneittäiset maastamuuttoalttiudet iän ja sukupuolen mukaan

Seuraavaksi tarkastellaan vilkkaimmin muuttavia eli 15-34-vuotiaita. Jokaisessa läänissä 15-34-vuotiaiden miesten ja naisten muuttoalttiudet laskivat tarkasteluvälin lopussa erittäin voimakkaasti. Tästä suuntauksesta poikkesivat joissakin ikäryhmissä Mikkelin ja Kymen läänit niin, että vuonna 1982 niissä muuttoalttiudet vielä hieman kasvoivat. Molempien läänien maastamuuttoalttiudet olivat molemmilla sukupuolilla tarkasteltavissa viisivuotisikäryhmissä alle koko maan muuttoalttiuksien.

Korkeimmat maastamuuttoalttiudet ovat Lapin ja Vaasan lääneissä huolimatta muuttoalttiuksien voimakkaasta laskusta jakson lopussa. Lapin 15-19-vuotiaiden miesten muuttoalttius oli vielä 17 henkeä tuhannesta vuonna 1980 mutta vuonna 1982 enää 3 henkeä tuhannesta. Lähes yhtä jyrkkä oli 20-24-vuotiaiden maastamuuttoalttiuden lasku, vuonna 1979 se oli 42 henkeä tuhannesta mutta vuonna 1982 vain 7 henkeä tuhannesta. Myös Lapin läänin naisten alttiudet laskivat melkein yhtä voimakkaasti kuin miesten. Vaasan läänin ikäryhmittäiset maastamuuttoalttiudet laskivat myös voimakkaasti mutta 30-34-vuotiaiden ikäryhmää lukuun ottamatta ne ovat vielä koko maan vastaavan ikäryhmän alttiuksia suuremmat.

Oulun läänissä 15-34-vuotiaiden maastamuuttoalttiudet laskivat niin paljon, että jakson lopulla 15-24-vuotiaiden miesten ja 15-19-vuotiaiden naisten alttiudet olivat vielä suuremmat kuin koko maan alttiudet. Muiden ikäryhmien alttiudet olivat jo pienempiä verrattuna koko maan vastaaviin alttiuksiin.

Uudenmaan läänissä 15-19-vuotiaiden miesten ja naisten maastamuuttoalttiudet olivat hieman alle koko maan alttiuksien ja 20-24-vuotiaiden suunnilleen samansuuruisia vuonna 1982. 25-34-vuotiaiden ikäryhmissä alttiudet olivat hieman suurempia verrattaessa koko maahan.

6.3.

Maahanmuutto lääneittäin sukupuolen ja iän mukaan

Läänien suhteelliset osuudet maahanmuutosta pysyivät tarkasteluvälillä lähes muuttumattomina (ks. taulukko 10). Maahanmuuttajien määrät sen sijaan kasvoivat jokaisessa läänissä enemmän kuin kaksinkertaisiksi vuosina 1975-82. Jokaisessa läänissä maahanmuuttajien määrät kasvoivat voimakkaasti vuoteen 1980. Vuoden 1981 aikana tulomuuttajien määrän kasvu hidastui ja vuonna 1982 vain Uudenmaan ja Kuopion lääneissä maahanmuuttajien määrät suurenivat, mutta niissäkin vain vähän. Mikkelin ja Pohjois-Karjalan lääneissä ne pysyivät ennallaan.

Taulukko 10. Maahanmuutto lääneittäin 1975-82, %

Lääni	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Uudenmaan	27.7	28.0	27.9	29.9	29.0	26.9	24.0	26.1
Turun ja Porin	11.0	12.3	10.0	11.0	10.8	11.1	11.7	12.2
Ahvenanmaa	1.7	2.0	1.7	1.7	1.6	1.5	1.7	1.4
Hämeen	11.8	8.4	8.2	9.2	10.1	10.5	11.1	10.3
Kymen	4.0	4.5	4.2	3.7	4.3	3.6	3.6	3.5
Mikkelin	1.5	2.2	2.0	1.8	2.0	1.7	1.9	2.0
Pohjois-Karjalan	2.2	2.4	2.1	1.8	2.0	2.1	1.9	2.0
Kuopion	2.6	3.1	3.2	2.4	2.4	2.8	2.8	3.2
Keski-Suomen	3.7	4.0	4.2	4.6	4.7	4.6	4.6	4.4
Vaasan	10.9	11.8	11.5	12.2	13.2	12.2	12.2	11.5
Oulun	12.2	11.3	12.7	11.7	10.9	13.1	13.2	12.0
Lapin	10.7	10.0	12.4	10.1	9.0	9.9	11.5	11.3
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Vuosittain runsaat puolet jokaisen läänin maahanmuuttaneista oli 20-34-vuotiaita ja 16-17 % oli 0-9-vuotiaita. Lapin läänissä 0-9-vuotiaiden osuus maahanmuuttaneista kasvoi 11 %:sta 21 %:iin vuosina 1977-81 ja Mikkelin läänissä 10 %:sta 22 %:iin vuosina 1977-80.

Lähes jokaisessa läänissä 35-39-vuotiaiden suhteelliset osuudet maahanmuuttaneista kasvoivat jakson loppua kohden, kun taas 15-19-vuotiaiden pienenevät. Kaikissa lääneissä 20-24-vuotiaiden miesten ja kaikissa muissa paitsi Kuopion ja Keski-Suomen lääneissä samanikäisten naisten suhteelliset osuudet pienenevät vuodesta 1980. Pohjois- ja keskisen Suomen lääneissä lukuun ottamatta Vaasan lääniä 20-24-vuotiaiden maahanmuuttaneiden suhteellisten osuuksien lasku on suurempi kuin Etelä-Suomen lääneissä. Miehillä 25-29-vuotiaiden maahanmuuttajien osuudet laskivat vuoteen 1978, mutta pysyivät sen jälkeen lähes ennallaan. Jonkin verran kehityksestä poikkesivat Lapin, Vaasan, Keski-Suomen ja Mikkelin läänit. Naisilla 25-29-vuotiaiden maahanmuuttajien osuudet pienenevät myös vuo-

teen 1978, mutta alkoivat sen jälkeen hitaasti kasvaa. Naisilla 30-34-vuotiaiden osuudet kasvoivat hieman. Suurinta kasvu oli Pohjois-Suomessa ja pienintä Etelä-Suomessa.

6.4.

Nettosiirtolaisuus lääneittäin vuosina 1975-82

Vuoden 1978 jälkeen lääneittäiset siirtolaistappiot alkoivat pienetä niin, että vuonna 1980 Keski-Suomen, Vaasan ja Oulun lääneissä tulosiirtolaisuus oli suurempaa kuin lähtösiirtolaisuus. Vuonna 1981 kaikki läänit saivat muuttovoittoa.

Vuonna 1982 maahanmuutto oli jo vaimentunut, mutta Uudenmaan, Turun ja Porin, Pohjois-Karjalan ja Kuopion lääneissä muuttovoitto lähes kaksinkertaistui edellisestä vuodesta. Muiden läänien paitsi Oulun muuttovoiton määrä kasvoi 10-40 %. Oulun läänin muuttovoitto väheni hieman vuoden 1982 aikana.

Miesten lääneittäiset siirtolaistappiot pieneivät tarkasteluvälillä nopeammin kuin naisten. Miesten siirtolaisvoitto vuosilta 1980-82 on selvästi suurempi kuin naisten. Kuitenkin vuoden 1982 aikana naisten siirtolaisvoitto kasvoi useissa lääneissä paljon voimakkaammin kuin miesten.

1980-luvun alussa läänien siirtolaisvoitot kompensoivat läänien maassamuuttotappioita siten, että joidenkin läänien muuttotase muuttui positiiviseksi. Näitä läänejä olivat Lapin, Oulun, Vaasan, Hämeen sekä Turun ja Porin läänit (ks. taulukko 11).

Taulukko 11. Maassamuuton nettomuutto ja koko nettomuutto lääneittäin vuosina 1975-82

Lääni	1975-79	1980	1981	1982	1975-79	1980	1981	1982
Uudenmaan	4100	4665	4583	4309	1990	4358	5366	5802
Turun ja Porin	-130	-6	-583	-750	-1130	-463	-52	65
Ahvenanmaan	140	156	88	118	40	144	158	167
Hämeen	-510	114	-287	-292	-1450	-73	279	426
Kymen	-580	-837	-1206	-1133	-840	-1057	-1065	-979
Mikkelin	-490	-545	-260	-382	-610	-562	-182	-270
Pohjois-Karjalan	-450	-378	-410	-404	-610	-425	-351	-231
Kuopion	-520	-292	-434	74	-790	-406	-332	293
Keski-Suomen	-450	-462	-280	-98	-780	-415	-2	213
Vaasan	-70	52	-308	-272	-990	323	656	748
Oulun	-570	-1360	-302	-589	-1330	-1169	1020	540
Lapin	-460	-1107	-646	-581	-1540	-1198	234	484

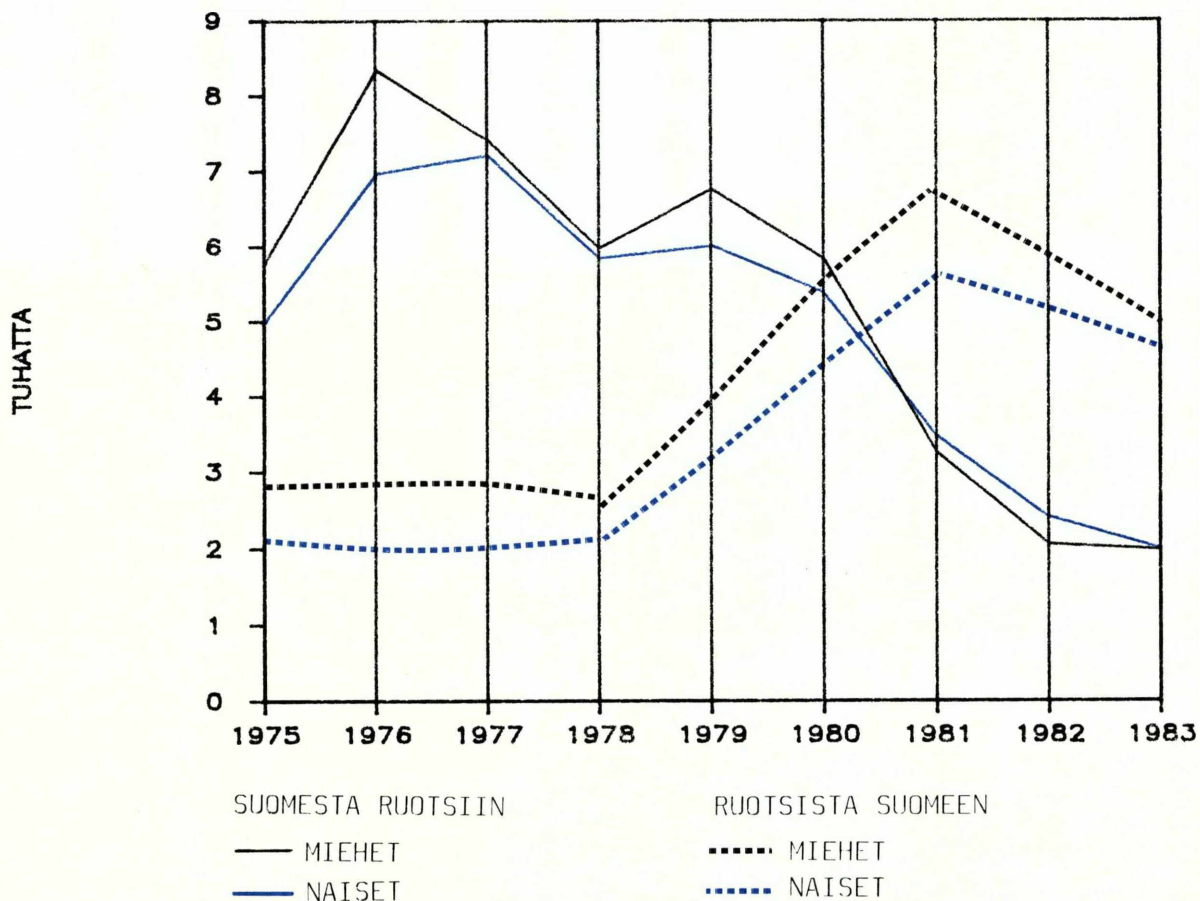
7. Suomen ja Ruotsin välinen muuttoliike

Kuten edellä mainittiin Suomesta Ruotsiin muuttaneiden suhteellinen osuus maastamuuttajista on pienentynyt 88 %:sta 61 %:iin vuodesta 1975 vuoteen 1982. Vuoden 1983 tilaston mukaan osuus oli laskenut yhä, ja se oli 57 %. Vuonna 1973 alkanut Ruotsiin muuttaneiden määrän kasvu saavutti huippunsa vuonna 1976. Sen jälkeen muuttajien määrä väheni niin, että vuonna 1982 muuttajia oli 70 % vähemmän kuin vuonna 1976. Vuoden 1976 Ruotsiin muuttaneiden määrä oli kuitenkin yli 50 % pienempi kuin vuoden 1969, jolloin muuttajia oli noin 33000.

Vuonna 1971 Ruotsista Suomeen muutti noin 18000 henkeä. Sen jälkeen muuttajien määrä pieneni ja tasaantui vuosiksi 1975-1978. Ruotsista Suomeen muuttavien määrän pienentyminen päättyi vuoteen 1978. Vuonna 1979 Ruotsista Suomeen suuntautuva muuttoliike voimistui. Vuodesta 1979 vuoteen 1981 muuttajien määrät kasvoivat 75 %. Vuoden 1982 aikana muuttajien määrä kuitenkin jo väheni 10 %.

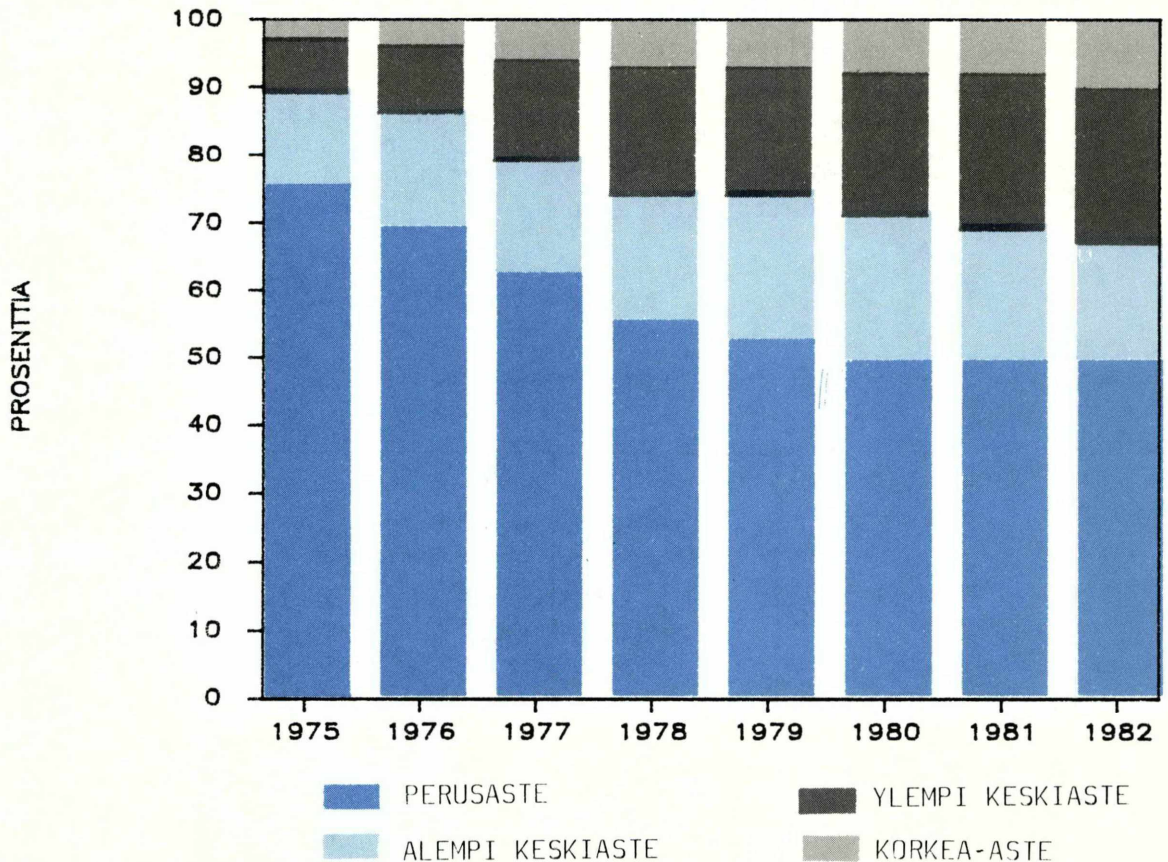
Vuonna 1981 muuttotase Ruotsin kanssa kääntyi Suomelle positiiviseksi. Seuraavana vuonna tulomuutto väheni, mutta koska muuttajien määrät Ruotsiin pienenevät voimakkaammin, Suomen muuttovoitto suureni (ks. kuvio 9).

Kuvio 9. Suomen ja Ruotsin välinen muuttoliike 1975-83

Ruotsiin muuttaneiden koulutusrakenteesta ei ole julkaistu tilastoja. Kuviossa 10 on esitetty pohjoismaihin muuttaneet koulutusasteen mukaan. Suomesta muihin pohjoismaihin suuntautuvasta muuttoliikkeestä Ruotsin osuus on merkittävin, vaikka Ruotsiin muuttaneiden osuus laski tarkasteluajanjaksolla 97 %:sta 87 %:iin. 1970-luvun alussa pohjoismaihin muuttaneiden koulutusaste oli Pekka Myrskylän tutkimuksen mukaan selvästi alhaisempi kuin koko Suomen väestössä (1). Tämän ja erityisesti vuoden 1975 jälkeen pohjoismaihin muuttaneiden koulutusaste on kohonnut huomattavasti, ja ero koulutustasossa maan sisällä muuttaviin on kaventunut (ks. kuvio 10).

Kuvio 10. Pohjoismaihin muuttaneet koulutusasteen mukaan 1975-82, %

(1) Pekka Myrskylä, 1978: Maassamuutto sekä Suomen ja Ruotsin välinen muuttoliike 1950-1975. Tutkimuksia N:o 48. Tilastokeskus, Helsinki.

7.1.

Ruotsissa oleskeltu aika, paluumuuton syyt ja palanneiden koulutusaste

Seuraavat tiedot on saatu Ruotsin virallisesta tilastosta (1). Tarkastelun kohteena on aikaväli, jonka Suomesta Ruotsiin muuttanut ja Ruotsista edelleen pois muuttava henkilö asuu Ruotsissa. Tiedot koskevat henkilöitä, jotka Ruotsista muuttaessaan ovat edelleen Suomen kansalaisia. Muuton kohdemaata ei välttämättä ole Suomi, mutta vertailemalla Suomen ja Ruotsin tilastoja voidaan päätellä, että vähintään 95 % muutoista suuntautuu kuitenkin Suomeen.

Taulukko 12. Ruotsista muuttaneet Suomen kansalaiset Ruotsissa oloajan mukaan 1975-82, %

Ruotsissa oloaika	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
alle 5 kk	10.7	11.9	17.9	12.7	11.6	10.8	6.6	4.8
6-11 kk	10.6	13.4	19.1	16.4	13.0	12.5	10.0	7.2
1 v.	10.1	13.4	17.9	23.6	17.2	14.8	15.9	12.9
2 v.	6.1	5.9	8.2	10.2	13.3	9.7	9.2	10.7
3 v.	5.4	4.4	4.0	4.4	7.2	9.0	7.0	6.6
4 v.	9.9	3.9	2.8	2.8	3.9	5.3	8.1	6.4
5 v.	11.5	5.7	2.2	2.2	2.3	3.9	5.3	8.0
6-7 v.	8.2	16.4	9.0	5.6	3.6	3.8	5.4	7.5
8-9 v.	0.0	1.8	3.6	6.4	8.1	4.9	3.4	3.6
10 v.	0.0	0.0	0.0	0.5	3.1	7.9	10.2	10.9
Yht.	72.6	76.7	84.7	85.0	83.4	82.8	81.1	78.5
Ruotsissa syntyneet tai ennen v.1968 muuttaneet	27.4	23.3	15.3	15.0	16.6	17.2	18.9	21.5
Yhteensä %	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
f	7969	6505	5345	5438	6837	9957	11637	11127

Muuttaneiden oleskeluajan vuosittaisista jakaumista havaitaan, että yli 5 vuotta Ruotsissa asuneiden suhteellinen osuus muuttajista on kasvanut 1970-luvun lopussa ja 1980-luvun alussa. Sen sijaan puolesta vuodesta kahteen vuoteen Ruotsissa asuneiden osuus muuttajista on vuodesta 1978 vähentynyt 50 %:sta 30 %:iin. Myös alle puoli vuotta ja alle vuoden Ruotsissa asuneiden suhteelliset osuudet muuttajista laskivat vuodesta 1977 alkaen noin 20 %:sta 5 % ja 7 %:iin. Niiden Ruotsista

(1) Sveriges officiella statistik. Befolkningsförändringar 1982, Tukholma 1983.

muuttaneiden osuus, jotka ovat syntyneet Ruotsissa tai muuttaneet Ruotsiin ennen vuotta 1968, alkoi vähitellen nousta vuodesta 1978. Suomalaisten oleskeluajat Ruotsissa ovat siis hieman pidentyneet ja takaisin Suomeen muuttavista on Ruotsissa pitkään asuneiden osuus kasvanut.

Jouni Korkiasaari on tutkinut Ruotsista Suomeen vuosina 1980-81 palanneita (1). Korkiasaaren mukaan paluumuuttajien tärkeimmät muuton syyt eivät ole taloudellisia vaan sosiaalisia, kuten lasten tulevaisuuden järjestäminen (17 % vastaajista), kotiseutukaipuu tai viihtymättömyys Ruotsissa (18 %), opiskelun tai varusmiespalvelun aloittaminen (15 %). Tärkeitä ovat myös henkilökohtaiset syyt (perhesuhteet, yksityiselämä) ja tavoitteen saavuttaminen (opiskelun päättymisen Ruotsissa). Korkiasaaren mukaan taloudelliset tekijät toimivat useimmiten eräänlaisina "laukaisevina" tekijöinä, jotka mahdollistavat ei-taloudellisista tekijöistä aiheutuneen muuttopaineen purkautumisen. Jonkin taloudellisen tekijän tärkeimmäksi paluunsa syyksi ilmoitti vain 10-15 % tutkimuksessa mukana olleista.

Ruotsista Suomeen palanneista ei ole tilastoja koulutusasteen mukaan. Seuraavat tiedot perustuvat edellä mainittuun Korkiasaaren tutkimukseen. Hänen aineistonsa tukee olettamusta korkeammin koulutettujen suuremmasta paluualttiudesta. Vaikka huomattava osa palanneista on muuttanut Ruotsiin useita vuosia sitten, jolloin maastamuuttaneiden koulutustaso oli nykyistä huomattavasti alhaisempi, on palanneiden koulutustaso kuitenkin korkeampi kuin vuonna 1980 maastamuuttaneilla. Myös Ruotsista Suomeen palanneiden peruskoulutus on kohonnut nopeasti vuosien 1970-1980 aikana. Korkiasaaren mukaan erityisen runsas lisäys oli ylioppilaiden osuudessa. Peruskoulutuksen ohella on myös palaajien ammattikoulutus kohonnut huomattavasti edellä mainittuna aikana.

7.2.

Muuttoalttiudet sukupuolen ja iän mukaan

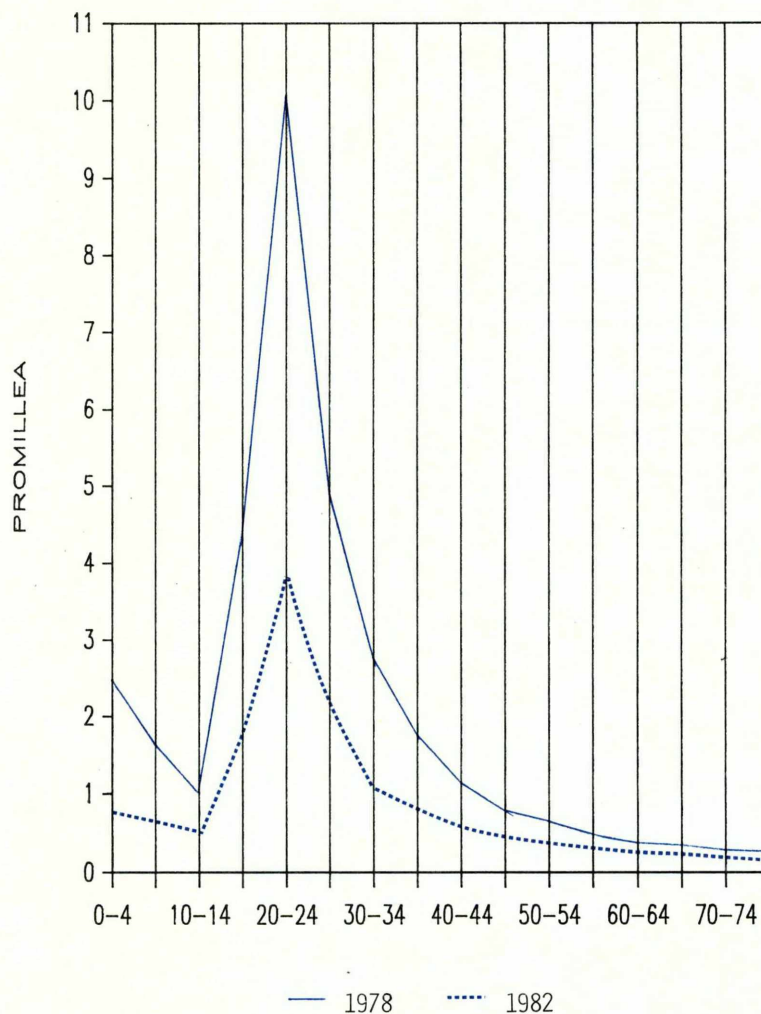
Miesten osuus Ruotsiin muuttaneista oli vuoteen 1980 saakka hieman suurempi kuin naisten. Vuodesta 1981 naisia muutti hieman enemmän kuin miehiä. Ruotsista muuttaneista oli miesten osuus koko tarkasteluvälin naisia suurempi, mutta ero supistui 1980-luvun alussa.

(1) Jouni Korkiasaari, 1983: Ruotsista Suomeen vuosina 1980-81 palanneet. Siirtolaisuustutkimuksia A 9. Siirtolaisuusinstituutti, Turku.

Miesten muuttoalttiudet Ruotsiin ovat pienentyneet nopeammin kuin naisten, ja vuonna 1981 naisten lähtömuuttoalttius oli suurempi kuin miesten. Miehet muuttivat huomattavasti vilkkaammin Ruotsista Suomeen kuin naiset. Miesten ja naisten lähtömuuttoalttiudet Ruotsista Suomeen kohosivat voimakkaasti vuodesta 1979. Miesten muuttoalttius kasvoi nopeammin kuin naisten.

1980-luvun alussa väheni 20-24-vuotiaiden muuttoalttius Ruotsiin erittäin jyrkästi, vuodesta 1978 vuoteen 1982 yli 50 %. Myös 0-9-, 15-19- ja 25-39-vuotiaiden muuttoalttiudet vähenivät merkittävästi. Kuviossa 11 on muuttoalttiudet Suomesta Ruotsiin yhtenä vilkkaan ja yhtenä vähäisen muuton vuonna.

Kuvio 11. Muuttoalttiudet Suomesta Ruotsiin iän mukaan 1978 ja 1982, o/oo

Vuonna 1980 kohosivat muuttoalttiudet Ruotsista Suomeen erittäin voimakkaasti. Lasten, 0-14-vuotiaiden, muuttoalttiudet kohosivat kolme- tai neljäkertaisiksi vuodesta 1978 ja 20-54-vuotiaiden kaksinkertaistuivat. Myös 60-69-vuotiaiden lähtömuuttoalttiudet kohosivat voimakkaasti vuodesta 1978 alkaen. Vuonna 1982 edellä mainittujen ikäryhmien muuttoalttiuksien kasvu pysähtyi lukuun ottamatta 60-69-vuotiaita, joiden muuttoalttius hieman kohosi. Vanhojen ikäluokkien, 60 vuotta täyttäneiden, muuttovilkkauksia tulkittaessa täytyy muistaa, että 60 vuotta täyttäneitä Ruotsissa asuvia Suomen kansalaisia ei ole kovinkaan paljon: noin 4700 (2.6 %) vuonna 1975 ja noin 6000 (3.5 %) vuonna 1982. Kuviossa 12 on muuttoalttiudet Ruotsista Suomeen yhtenä vähäisen ja yhtenä vilkkaan muuton vuonna. Kuvion perustana olevat luvut ovat Ruotsin virallisista tilastoista muunnettuja, koska perustietoja ei saada tarkemmin. Ruotsin tilastoista saadaan Ruotsista Suomeen muuttaneiden Suomen kansalaisten kokonaismäärä vuosittain. Lisäksi saadaan Ruotsista muuttaneet suomalaiset iän mukaan. Koska iän mukaisista tiedoista ei saada selville, kuinka moni suomalainen muutti Suomeen, on oletettu, että Ruotsista muuttavien suomalaisten ja Ruotsista Suomeen muuttavien suomalaisten ikäjakaumat ovat samat. Tarkasteluvälillä Ruotsista muuttavista suomalaisista muutti Suomeen vuosittain 95-98 % (1).

7.3.

Suomen ja Ruotsin välinen muuttoliike lääneittäin

Jos muuttajien määrän vähenemisen alkukohtaksi otetaan se vuosi, jolloin läänistä oli eniten muuttajia eli joko vuosi 1976 tai 1977, niin muuttajien määrät vähenivät kolmannekseen tai jopa viidennekseen vuoteen 1982 mennessä kussakin läänissä. Läänien osuudet Ruotsiin muuttaneista sen sijaan pysyivät lähes muuttumattomina. Suurin muutos tapahtui Lapin läänissä, jonka osuus Ruotsiin muuttaneista laski 16 %:sta vuonna 1975 10 %:iin vuonna 1982.

Ruotsista muutettiin niihin lääneihin, joiden lähtömuutto-osuudetkin Ruotsiin muuttaneista olivat suurimpia. Näitä läänejä olivat Uudenmaan, Oulun, Vaasan, Lapin, Turun ja Porin sekä Hämeen läänit. Jokaisessa läänissä Ruotsista muuttaneiden määrät vähintään kaksinkertaistuivat vuoteen 1981 mennessä.

Kaikki läänit olivat muuttotappiollisia vuoteen 1979. Vuonna 1980 Keski-Suomen, Vaasan ja Oulun läänit saivat hieman muuttovoittoa. Seuraavana vuonna kaikki läänit saivat muuttovoittoa. Suurimmat muuttotappiot vuosina 1975-80 kärsivät Uudenmaan, Lapin, Turun ja Porin, Vaasan, Hämeen ja Oulun lää-

(1) Sveriges officiella statistik. Befolkningsförändringar 1975-82. Folkmängd 31 dec 1975-82.

nit. Nuo läänit saivat myös eniten muuttovoittoa 1980-luvun alussa.

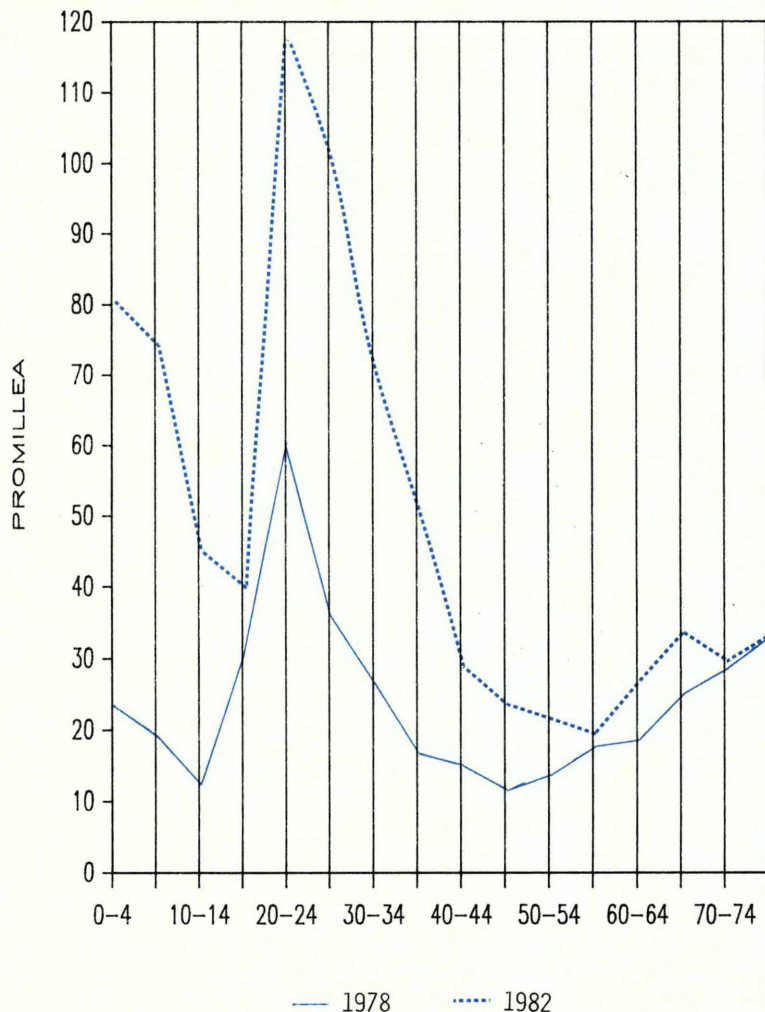
7.4.

Lähtömuuttoalttiudet Ruotsiin lääneittäin

Vuodesta 1976 kaikkien läänien lähtömuuttoalttiudet ovat tasaisesti laskeneet. Eniten ne laskivat Lapin läänissä, 12 o/oo:sta 2 o/oo:een. Yli yhden promillen lähtömuuttoalttiuden ylittivät vuonna 1982 vain Lapin, Oulun ja Vaasan läänit (ks. taulukko 13).

Jokaisessa läänissä naisten lähtömuuttoalttiudet ovat laskeneet hitaammin kuin miesten. 1980-luvun alussa naisten lähtömuuttoalttiudet olivat Mikkelin lääniä ja Ahvenanmaata lukuun ottamatta suuremmat tai yhtä suuret kuin miesten. Yhtä suurina ne olivat vain Hämeen läänissä. Erot sukupuolten välillä olivat kuitenkin pieniä. Lapin läänin miesten ja naisten lähtömuuttoalttiudet ovat pienentyneet erittäin voimakkaasti. Myös Pohjois-Karjalan miesten muuttoalttius Ruotsiin pienentyi lähes nolliin (0.3 o/oo).

Kuvio 12. Muuttoalttiudet Ruotsista Suomeen iän mukaan 1978 ja 1982, o/oo

Taulukko 13. Muuttoalttiudet Suomesta Ruotsiin lääneittäin 1975-82, o/oo

Lääni	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Uudenmaan	2.0	3.2	3.4	2.4	2.3	2.2	1.4	0.9
Turun ja Porin	1.7	2.5	2.5	2.3	2.3	2.0	1.4	1.0
Ahvenanmaan	8.5	11.0	11.5	9.9	11.1	9.9	7.7	5.4
Hämeen	1.7	2.3	2.2	2.1	2.1	1.8	1.2	0.8
Kymen	0.9	1.4	1.5	1.4	1.3	1.4	0.7	0.5
Mikkelin	1.0	1.1	1.0	0.9	1.1	0.9	0.7	0.5
Pohjois-Karjalan	1.9	1.7	1.7	1.2	1.4	1.3	0.9	0.4
Kuopion	1.4	1.7	1.7	1.4	1.8	1.6	1.0	0.6
Keski-Suomen	1.9	2.7	2.6	2.1	2.6	2.0	1.2	0.9
Vaasan	3.5	5.1	4.6	3.7	3.7	2.9	1.9	1.2
Oulun	3.0	4.4	4.1	3.3	4.4	3.4	1.5	1.0
Lapin	9.1	12.0	8.8	6.8	8.0	7.6	3.8	2.3
Koko maa	2.3	3.2	3.1	2.5	2.7	2.4	1.4	0.9

IV Yhteenveto

Tässä selvityksessä on tarkasteltu maassamuuton ja siirtolaisuuden kehitystä vuosina 1975-82. Maassamuuttoa on tarkasteltu kuntien ja läänien välisenä ja kunnassamuuttona. Siirtolaisuutta on tarkasteltu koko maan lisäksi myös lääneittäin, ja erikseen on tutkittu Suomen ja Ruotsin välisen muuttoliikkeen kehitystä.

Tarkasteluvälin alkuvuosi, vuosi 1975, on osunut maassamuuton vähenemisen vaiheeseen. Kuntien välinen muuttoliike on vähentynyt 239000:sta noin 190000:een ja läänien välinen 99000:sta 71000:een vuosina 1975-82. Sen sijaan kunnassamuuttojen määrä on kohonnut 386000:sta 397000:een. Tuhatta henkeä kohden laskettuna muuttovilkkaus kunnasta toiseen on pienentynyt 51 hengestä vuodesta 1975 noin 40 henkeen 1980-luvun alkuvuosiin. Edellisen seurauksena myös muuttovilkkaudet läänistä toiseen ovat pienentyneet. Muuttovilkkausien laskusta huolimatta maassamuuton päävirrat ovat säilyneet entisinä, maan pohjois- ja itäosista eteläosiin. Läänin muuttovoiton tai -tappion vaikutus läänin väkilukuun on pienentynyt lähes olemattomiin verrattuna 1960-luvun loppuun ja 1970-luvun alkuun.

Kun maassamuutto on jaettu läänien väliseksi ja läänien sisäiseksi kuntien väliseksi muuttoliikkeeksi ja kunnassamuutoiksi, on havaittu, että läänin sisäisten kuntien välisten muuttojen ja kunnassamuuttojen suhteelliset osuudet ovat kasvaneet hie-man tarkasteluvälillä ja läänien välisten muuttojen laskeneet. Muuttomatkan pituus on näyttänyt siis lyhentyneen.

Siirtolaisuudessa on tapahtunut käänne 1970-luvun lopussa, kun maastamuutto on heikentynyt ja maahanmuutto voimistunut. 1980-luvun alussa Suomi on saanut muuttovoittoa. Muuttovoitto on ollut pääasiallisesti seurausta aikaisemmin Ruotsiin muuttaneiden paluumuutosta. Maahanmuutto ei ole kasvanut enää vuoden 1982 aikana. Kuitenkin maastamuutto on vähentynyt enemmän kuin maahanmuutto, joten Suomen muuttovoitto on kasvanut hieman vuoden 1982 aikana.

Suomesta Ruotsiin muuttaneiden väheneminen on ollut niin voimakasta, että Ruotsin osuus muuttaneista on laskenut 88 %:sta 61%:iin vuosina 1975-82. Vuoden 1983 tilastojen mukaan Ruotsiin muuttaneiden osuus on pienentynyt edelleen 59 %:iin maastamuuttaneista. Vastaavasti pohjoismaiden ulkopuolelle muuttaneiden osuus on suurentunut 9 %:sta 30 %:iin vuodesta 1975 vuoteen 1982. Vuoden 1983 tilastojen mukaan pohjoismaiden ulkopuolelle muuttaneiden osuus on kasvanut 33 %:iin.

LIITE 1

Luettelo julkaisemattomista taulukoista:

1. Maassamuuton lähtömuutto läänettäin 1975-82
2. Maassamuuton tulomuutto läänettäin 1975-82
3. Maassamuuton nettomuutto läänettäin 1975-82
4. Maassamuuton lähtömuuttoalttiudet läänettäin 1975-82, o/oo
5. Maastamuutto läänettäin 1975-82
6. Maahanmuutto läänettäin 1975-82
7. Nettosiirtolaisuus läänettäin 1975-82
8. Maastamuuttoalttiudet läänettäin 1975-82, o/oo
9. Läänien lähtömuutto tuloläänettäin 1975-82
10. Läänien lähtömuutto tuloläänettäin 1975-82, %
11. Läänien tulomuutto lähtöläänettäin 1975-82
12. Läänien tulomuutto lähtöläänettäin 1975-82, %
13. Maastamuutto läänettäin Ruotsiin, Norjaan, muihin pohjoismaihin ja pohjoismaiden ulkopuolisiin maihin 1975-82
14. Maahanmuutto läänettäin Ruotsista, Norjasta, muista pohjoismaista ja pohjoismaiden ulkopuolisista maista 1975-82
15. Ruotsissa asuvien Suomen kansalaisten ikärakenne 1975-82
16. Ruotsista muuttaneet Suomen kansalaiset iän mukaan 1975-82
17. Suomalaisten muuttoalttius Ruotsista Suomeen 1975-82, o/oo (arvio)
18. Suomesta Ruotsiin muuttaneet iän mukaan 1975-82
19. Muuttoalttius Suomesta Ruotsiin 1975-82, o/oo
20. Suomesta Ruotsiin muuttaneet läänettäin 1975-82, %
21. Ruotsista Suomeen muuttaneet läänettäin 1975-82, %

Julkaisemattomista taulukoista saa maksullisia valokopioita Tilastokeskuksesta puh. 90 - 5800 256 / Mirja Kivistö (postios. PL 770, 00101 HELSINKI)

TILASTOKESKUS
TUTKIMUKSIA

Tilastokeskus on julkaissut Tutkimuksia v. 1966 alkaen, v. 1980 lähtien ovat ilmestyneet seuraavat:

55. *Carita Putkonen*, Tupakkatuotteiden kulutus, Tupakkatuotteiden kokonaiskulutus Suomessa vuosina 1960–1978. Tammikuu 1980. 23 s.
56. *Pentti Tuominen*, Tuottajahintaiset indeksit, Menetelmät ja käytäntö, Teollisuuden tuottajahintaindeksi 1975=100, Kotimarkkinoiden perushintaindeksi 1975=100, Vientihintaindeksi 1975=100, Tuontihintaindeksi 1975=100. Maaliskuu 1980. 124 s.
56. *Pentti Tuominen*, Producer Price Indices, Methods and Practice, Producer Price Index for Manufactured Products 1975=100, Basic Price Index for Domestic Supply 1975=100, Export Price Index 1975=100, Import Price Index 1975=100. August 1980. 125 p.
57. *Risto Kolari*, Kuolleisuus, Kohorttikuolleisuus Suomessa v:sta 1851 lähtien. Maaliskuu 1980. 94 s.
58. *Vihavainen – Valppu – Suokko – Björk*, Kansantalouden tilinpito, Pääomakanta vuosina 1965–1977. Huhtikuu 1980. 101 s.
59. *Pekka Mäkelä*, Maatalouden yritystilastojärjestelmän kehittäminen. Toukokuu 1980. 35 s.
60. Tuotantomenetelmien kehittäminen, Tilastokeskuksen pitkän tähtäyksen suunnitelman erillisselvitys. Joulukuu 1980. 38 s.
61. *Pekka Mäkelä – Raimo Nurminen*, Kansantalouden tilinpito, Maa-, metsä- ja kalatalous sekä metsästys kansantalouden tilinpidossa. Syyskuu 1980. 129 s.
62. *Uotila – Leppä – Katajala*, Kansantalouden tilinpito, Neljännesvuosittainen kansantalouden tilinpito. Marraskuu 1980. 58 s.
63. *Heikki Sourama – Olli Saariaho*, Kansantalouden tilinpito, Rakenne, määritelmät ja luokitukset. Joulukuu 1980. 87 s.
64. *Hannu Pääkkönen*, Työttömyyden keston mittaaminen Suomessa. Maaliskuu 1981. 35 s.
65. *Iiris Niemi – Salme Kiiski – Mirja Liikkanen*, Suomalaisten ajankäyttö 1979. Maaliskuu 1981. 143 s
65. *Iiris Niemi – Salme Kiiski – Mirja Liikkanen*, Use of time in Finland 1979. September 1981. 143 p.
66. *Sinikka Askelo*, Opettajien työmäärätutkimus 1979, Peruskoulu, Lukio, Harjoittelukoulut, Iltakoulut. Huhtikuu 1981. 234 s.
66. *Sinikka Askelo*, Lärarnas arbetsmängd 1979, Grundskolan, Gymnasiet, Övningsskolorna, Aftonläroverken. April 1982. 226 s.
67. *Ari Tyrkkö*, Palkansaajien ansio- ja tulotason kehityksen mittaaminen. Toukokuu 1981. 74 s.
68. *Olavi E. Niitamo*, Tilastollinen tietohuolto 1980-luvulla. Elokuu 1981. 40 s.
69. *Juha Pietilä – Aku Alanen*, Valtion tulot ja menot lääneittäin 1978. Elokuu 1981, 88 s.
69. *Juha Pietilä – Aku Alanen*, Statens inkomster och utgifter länsvis, December 1981. 86 s.
70. Rakennuskustannusindeksit 1980=100. Elokuu 1981, 59 s.
71. Tilastokeskuksen pitkän tähtäyksen runkosuunnitelma. Syyskuu 1981. 49 s.
71. *Niitamo, O.E. – Laihonon, A. – Tiuhonen, P.*, Long-Term Planning in the Central Statistical Office of Finland, November 1981. 70 p.
72. *Raili Broas*, Kansantalouden tilinpito, Yritykset kansantalouden tilinpidossa. Huhtikuu 1982. 62 s.
73. *Veli-Jukka Leppänen – Henry Takala*, Kansantalouden tilinpito, Rakennustoiminta kansantalouden tilinpidossa. Huhtikuu 1982. 112 s.
74. *Heli Jeskanen-Sundström*, Kansantalouden tilinpito, Teollinen toiminta kansantalouden tilinpidossa. Huhtikuu 1982. 55 s.
75. Tie- ja maarakennuskustannusindeksit 1980=100. Toukokuu 1982. 15 s.
76. *Matti Parkkinen*, Teollisuustuotannon volyyymi-indeksin laskenta. Kesäkuu 1982. 80 s.
77. *Kari Rirvanen*, Kansantalouden tilinpito, Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt kansantalouden tilinpidossa, Kesäkuu 1982. 70 s.
78. *Reino Hjerppe – Jouko Kaartinen*, Markkinaton tuotanto, hyvinvointi ja kansantalouden tilinpito. Elokuu 1982. 71 s.

79. *Pertti Marjomaa*, Väestökehitys ja kotitalouksien kulutusmenot. Elokuu 1982. 60 s.
80. *Lättilä – Heiskanen – Komulainen – Niskanen – Siren*, Tapaturmat ja väkivalta 1980, Haastattelututkimus tapaturmien ja väkivallan yleisyydestä sekä terveyshaitoista. Syyskuu 1982. 277 s.
80. *Lättilä – Heiskanen – Komulainen – Niskanen – Siren*, Accidents and Violence 1980, A Survey of the Incidence of Accidents, Criminal Violence and the Resulting Injuries. April 1983. 177 p.
81. *Wolfgang Lutz*, Demographic Transition and Socio-economic Development in Finland 1871 – 1978 – a Multivariate Analysis. November 1982. 81 p.
82. *Mauri Nieminen*, Muuttoliike, Maassamuuton syyt 1977 – 78. Marraskuu 1982. 90 s.
83. Suomen kansantalouden tilinpitoa sata vuotta. Joulukuu 1982. 93 s.
84. *Risto Kolari*, Korkeakouluopiskelu, Korkeakoulututkinnot ja opintojen keskeyttäminen 1966 – 1979. Joulukuu 1982. 100 s.
85. *Eeva Hamunen*, Kansantalouden tilinpito, Liikenne kansantalouden tilinpidossa. Joulukuu 1982. 79 s.
86. *Jarmo Hyrkkö – Ilkka Lehtinen*, Nettohintaindeksi 1977=100. Tammikuu 1983. 37 s.
87. *Veli-Matti Lehtonen – Timo Puustinen – Pentti Tuominen*. Vuoden 1980 kuntien kalleustutkimus. Maaliskuu 1983. 176 s.
87. *Veli-Matti Lehtonen – Timo Puustinen – Pentti Tuominen*. Dyrortsundersökningen 1980. Mars 1983. 194 s.
88. *Markku Tahvanainen – Markku Lindqvist*, Talonrakennustoiminnan volyyymi-indeksi 1980=100. Huhtikuu 1983. 79 s.
89. *Olavi E. Niitamo*, Johdonmukaisuus ja ristiriita. Huhtikuu 1983. 54 s.
90. Future Trends of Data Management, *Olavi E. Niitamo*, Data Management in the 1980s. *Olli Janhunen*, Integration of Data, Applications and the Mass Media. May 1983. 23 p.
91. *Iiris Niemi*, The 1979 Time Use Study Method. May 1983. 27 p.
92. *Heikki Havén – Risto Syvänperä*, Aikuiskoulutukseen osallistuminen 1980. Toukokuu 1983. 100 s.
92. *Heikki Havén – Risto Syvänperä*, Participation in Adult Education in 1980. May 1984. 100 p.
93. *Lättilä – Heiskanen*, Piilorikollisuus 1980, Haastattelututkimus henkilön kohdistuneesta ilmitulleesta rikollisuudesta ja piilorikollisuudesta. Toukokuu 1983. 99 s.
93. *Lättilä – Heiskanen*, Hidden Criminality 1980, A Survey on Reported and Unreported Offences Against the Person. December 1983. 92p.
94. *Aila Repo*, Väestön tutkinto- ja koulutus rakenne-ennuste 1981 – 1995. Toukokuu 1983. 154 s.
95. *Hilkka Vihavainen – Seppo Varjonen*, Kansantalouden tilinpito, Investoinnit kansantalouden tilinpidossa. Toukokuu 1983. 75 s.
96. *Tuomo Niskanen*, Rikosvahingot 1980, Otantatutkimus poliisin tietoon tulleista omaisuus- ja väkivaltarikoksista. Kesäkuu 1983. 99 s.
96. *Tuomo Niskanen*, Crime Damages 1980, A Study of Property Offences and Violent Offences Reported to the Police. February 1984. 88 p.
97. *Risto Kolari*, Ammatillinen liikkuvuus Suomessa 1970/1975. Heinäkuu 1983. 127 s.
98. *Mauri Nieminen*, Suomen ruotsinkielinen väestö vuosina 1980–2020. Heinäkuu 1983. 51 s.
99. *Carita Putkonen*, Luotettavuustutkimus Väestö- ja asuntolaskenta 1980 osa I, Selvitys mittaus- ja käsittelyvirheistä. Marraskuu 1983. 215 s.
99. *Carita Putkonen*, Confidence Study Population and Housing Census 1980, Measurement and Processing Errors. December 1984. 93 p.
100. *Carita Putkonen*, Luotettavuustutkimus Väestö- ja asuntolaskenta 1980 osa II, Peittävyys selvitys. Elokuu 1984. 73 s.
101. *Rudolf Andorka – István Harcsa – Iiris Niemi*, Use of Time in Hungary and in Finland, Comparison of results of time budget surveys by the Central Statistical Offices of Finland and Hungary. November 1983. 62 p.
102. Air Quality Statistics: methods and principles Finland. Hungary. Sweden. December 1983. 103 p.

103. *Esa-Jukka Käär – Veli-Jukka Leppänen*, Kansantalouden tilinpito, Aluetilinpito 1976 ja 1978: menetelmät ja tulosten analyysi. Joulukuu 1983. 106 s.
104. Tilastojen laadun tutkiminen, Tilastokeskuksen laatupäivän esitelmät. Helmikuu 1984. 75 s.
105. *Jarmo Hyrkkö – Erkki Hakkarainen*, Tuottajahintaindeksit 1980=100. Huhtikuu 1984. 106 s.
106. *Tuula Rissanen*, Työvoimatiedustelun luotettavuus vuosina 1976 – 1982. Toukokuu 1984. 35 s.
107. *Reino Hjerppe – Olavi E. Niitamo – Aino Salomäki*, Development of a Household Data Base in Finland. May 1984. 21 p.
108. Nuorten elinolot. Elokuu 1984. 131 s.
109. *Leena Söder*, Kansantalouden tilinpito, kotitaloudet kansantalouden tilinpidossa. Elokuu 1984. 105 s.
110. *Ritva Marin*, Uusintarikollisuus 1977–81. Lokakuu 1984. 112 s.
111. *Hannele Hermunen*, Oppilaiden sosiaalinen tausta 1980. Lokakuu 1984. 89 s.
112. *Ilkka Lehtinen – Jarmo Hyrkkö*, Kuluttajahintaindeksi 1981=100. Joulukuu 1984. 57 s.
113. *Heli Kovalainen – Olavi Lehtoranta*, Työnvälityksen ja työvoimatutkimuksen työttömien vertailu 1982. Joulukuu 1984. 113 s.
114. *Markku Tahvanainen*, Kotitalouksien asuinolot 1981. Joulukuu 1984. 91 s.
115. *Aku Alanen*, Yritystoiminnan julkinen rahoitus 1982. Helmikuu 1985. 48 s.
116. Naiset ja miehet työelämässä. Maaliskuu 1985. 47 s.
116. Women and men at work. May 1985. 47 p.
117. *Iiris Niemi*, Harrastusmittareiden luotettavuus, haastattelu- ja päiväkirjamenetelmällä saatujen tulosten vertailua. Maaliskuu 1985. 64 s.
118. *Mikko Aaltonen*, Jätetilastojen kehittäminen. Toukokuu 1985. 94 s.
119. *Juha Nurmela – Eero Tanskanen*, Käyttäjän rooli energian kulutuksessa. Kesäkuu 1985. 97s.
120. *Timo Nikander*, Muuttoliike 1975 – 82. Kesäkuu 1985. 45 s.

Tätä julkaisua myy

**VALTION
PAINATUSKESKUS**

POSTIMYYNTI

PL 516
00101 Helsinki
Vaihde (90) 539 011
Telex 123458 vapk sf
KIRJAKAUPAT HELSINGISSÄ
Annankatu 44
(6c Rautatiekadun kulma)
Vaihde (90) 17 341
Eteläesplanadi 4
Puh. (90) 662 801

Denna publikation säljes
av

**STATENS
TRYCKERICENTRAL**

POSTFÖRSÄLJNING

PB 516
00101 Helsingfors
Växel (90) 539 011
Telex 123458 vapk sf
BOKHANDLAR I HELSINGFORS
Annegatan 44
(i hörnet av S. Järnv.g.)
Växel (90) 17 341
Södra esplanaden 4
Tel. (90) 662 801

This publication is
available from

**GOVERNMENT
PRINTING CENTRE**

MAIL ORDERS

P.O.BOX 516
SF-00101 Helsinki Finland
Phone Internat.
+ 358 0 539 011
Telex 123458 vapk sf
BOOKSHOPS IN HELSINKI
Annankatu 44
Phone (90) 17 341
Eteläesplanadi 4
Phone (90) 662 801